

Dr. Ramaseter Robert
 Budapest
 I. Disztér 2. II. e. 8.

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-7
 Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-
 Éjjeli telefon (nyomda) 2-82

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egész évre 1150 Lst
 Félévre 600
 Negyedévre 320
 Egy órára 110

XI évfolyam ♦ 201. szám
 1928 szeptember 8 Szombat
 * 5688 Elul 23 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Megint nő a kamat...

Egy hónappal ezelőtt a halál torkából visszatért beteg repeső örömevel lélekzött fel az ország pénzügyi és gazdasági élete. Hogyne hiszen a doktor, Brătianu Vintila, egy alapos vizsgálat után kijelentette, hogy a beteg túl van minden veszélyen. Sőt mi több, sikerült külföldről beszerezni a csodatévő szérumot, amely a beteget az azonnali radikális gyógyulás útjára viszi. Megnyílnak az ország határai — mondotta páthosszal a miniszterelnök. — ömleni fog külföldről a pénz, jön a stabilizáció és mindezek tetejébe attörjük az emissziós plafont is. Megszűnik a pénz-szűke, lesz pénz és hitel bőven s tíz évi agonizálás után végül visszatérhet a vér s az élet a halódó beteg avit ereibe.

Igy szólt a doktor mindazokhoz, akik aggodalommal, összeráncolt homlokkal és a holnap létova bizonytalanságával szemükben álltak körül a beteget. A doktor ezután megtörölte rózsaszínű pápaszemét, vette kalapját és elment. A beteg hozzátartozói pedig hittek az orvos biztató szavainak és megkönnyebbülten lélekzettek fel. Más szóval az ország gazdasági élete eszkomptálta a miniszterelnök és pénzügyminiszter optimista kijelentéseit. Hogyisne számított volna le hiszen Brătianu Vintila szavai törvényszerű megerősítést nyertek. Az ország törvényhozási házaai törvényjavaslatot szavaztak meg arról, hogy a kormány felveheti a külföldi kölcsönt és utjára indíthatja a bankóprést is, amelynek normális működését 1925-ben Brătianu Vintila a Banca Nationalával kötött egyezmény alapján felfüggesztette.

Brătianu Vintila ugyanis akkor még a lej revalorizációjának déliábját követte következéssel. És egy egyszerű tollvonással húszmilliárd lejben limitálta a megnagyobbodott Románia bankjegyforgalmát akkor, midőn 1914-ben a háború előtti Kisromániában egymilliárd aranylej, vagyis harmincmilliárd mai papírlajnek megfelelő bankjegy volt forgalomban. Az ország azonban a doktor derűs optimizmussal telt kijelentése hallatára készséggel mutatkozott hajlandónak arra, hogy fátyolt borítson a mult nehezen helyrehozható büneire és tévedéseire, hogy elfelejtse, hogy egy alapjában elhibázott gazdasági politika jutatta ezt az országot a pénzügyi és gazdasági romlás mélységeibe. És mindenki várta a kölcsönt, vára a stabilizációt, hogy az emissziós plafon áttörésével megfelelő pénzmennyiség kerül az ország gazdasági vérkeringésébe. A gazdasági élet, mint mondtuk, eszkomptálta ezeket a rózsás reményeket és a pénzügyi élet normalitásának szeizmográf érzékenységi iránytűje: a kamatláb, amely a pénziánny és a krízis következtében fantasztikus magasságokba szökken fel, sülyedni kezdett. A 36 százalékos kamatláb lemorzsolódott és abban a pillanatban, midőn elsielet kormányjelentések a közeli stabilizációt hirdették meg, 12—14 százalékos kamatlábal mellett lehetett kölcsönt felvenni.

Az optimizmus azonban, fájdalom koraiknak bizonyult és az optimista doktorról kiderült, hogy félrevezette az agónizáló beteg hozzátartozóit, a gazdasági és pénzügyi krízis áldozatait, az ország dolgozó és küzdő lakosságát. Több mint egy hónap telt el a rózsaszínű kijelentés-

sek óta, és kölcsönt nem kapott az ország stabilizáció még mindig nincs és az emissziós plafon még mindig érintetlen. A beteg állapotában pedig újabb komplikációk következtek be. A természet katasztrófálisan rossz lett, az államháztartás deficitje napról-napra nő. És a válság lépésről-lépésre fojt meg minden termelő erőt és vállalkozási kedvet. Nem csak, hogy került új pénztokk forgalomba, de a Banca Nationala kénytelen volt a meglévő kevésből is elvenni s a visszszámítási hitelt gyorszámmillió lejjel redukálni, hogy a külföldi tartozá-

sok rendezésére szükséges devizavásárlásokat legyen mivel fedeznie. És így szinte természetes, hogy a kamatláb, amely konok kérélettelenséggel regisztrálja a gazdasági élet minden egyes fázisát, ismét rohamos emelkedésben van. Annnyira legyöngült az ország ereje, hogy a rendelkezésére bocsájtott minimális hitelnek is csupán egy részét tudja a megfelelő garanciák mellett igénybe venni. S most ez a minimális hitel is megdrágult. A Banca Nationala 18 százalékosan szabta meg a maximálisan szedhető kamatlábat, Bukarestben

azonban a legjobban biztosított jelzálogkölcsönöket is 25—30 százalékos kamattal kötik meg. Rohamosan közeledünk az összeomlás felé. És Brătianu Vintila a külföldi piacokon nélkül, amelyet ki tudja mikor fog megkapni — nem nyulhat hozzá a plafonhoz. Az ország gazdasági erőforrásai annyira kimerültek időközben, hogy a lej kurzusa nem bírja el a bankjegyforgalom szaporítását. Az optimista doktor elkésett az operációval. (k. r.)

A jasi egyetemen bevezették a burkolt numerusz klauzuzst

Budapesten az orvosi fakultáson 14, a bölcsészeten 20 zsidót vettek fel az első évre

Bucuresti-Bukarest, szept. 7. Az Uj Kelet tud. A romániai egyetemeken tudvalevőleg nincsen numerusz klauzuzs, illetőleg nincsen írott törvénybe lefektetett numerusz klauzuzs. E törvény helyett különböző formákban burkolt numerusz klauzuzs működik, amely a zsidó egyetemi hallgatókat eredményesebben szorítja vissza az egyetemektől, mintha a numerusz klauzuzs törvényben volna intézményesítve.

E burkolt numerusz klauzuzs, amely eddig különböző természetű felvételi vizsgákon, valamint antiszemita inzultusokon keresztül nyilvánkozott meg, a jasi egyetemen most új és eredményesebb formát talált. Jasi hiradás szerint ugyan is a jasi egyetem orvosi fakultásának tanácsa elhatározta, hogy ebben az évben korlátozni fogja az újonnan beiratkozó

orvostanhallgatók számát. E határozat értelmében az első évfolyamra mindössze száz orvostanhallgatót vesznek fel, még pedig nyolcvan újonnan beiratkozót és huszat, akik smélik az első évet. A szükzavú jelentés egy szót sem közöl arról, hogy az orvostanhallgatók limitálását milyen normák szerint kívánja a jasi egyetem megejteni. Kétségtelen azonban, hogy az intézkedés éle kizárólag a zsidó egyetemi hallgatók ellen irányul és hogy a felvételen részesülő száz medikus között aligha lesz zsidó diák.

Nem tudjuk megérteni, hogy a jasi egyetem orvosi tanácsa miké az alapján mondotta ki fent ismertetett határozatát. Az ország alkotmánytörvénye nem engedi meg a tanulási szabadságnak semmiféle korlátozását sem s nem hisszük hogy az egyetemek autonómiaja módot nyuj-

tana a jasi egyetemenek arra, hogy az alkotmány rendelkezéseinek ellenére, megszorítsa az egyetemi hallgatók számát. Reméljük, hogy a közoktatásügyi miniszter a határozatot meg fogja semmisíteni, ha nem is a zsidó egyetemi hallgatók érdekében, de az alkotmány szellemének megőrzése érdekében.

Budapest, szept. 7. Hivatalos jelentés szerint a budapesti egyetem orvosi fakultására, az első évfolyamra 220 magyarországi illetőségű diákot vettek fel, közöttük 14 zsidót. Ezenkívül 40 utódlambeli diákot vettek fel. A bölcsészeti fakultáson 330 első éves hallgatót vettek fel, közöttük husz zsidót. A fenti számok teljesen megfelelnek a régi numerusz klauzuzs számarányának, úgy hogy a numerusz klauzuzs enyhítéséről szó sincs,

A közigazgatási törvény készülő reformja megnyirbálja a községek autonómiáját

Megvonják az állandó bizottsági tagok fizetését. A belügyminisztérium ezentul önkényesen dönthet a városi tanácsok feloszlatása fölött

(Bucuresti-Bukarest, szept. 7. Az Uj Kelet tud.) A közigazgatási törvény módosítására delegált bizottság tegnap délután fejezte be munkálatait. A bizottság egy egész sereg módosításra tesz javaslatot, amelyek — amennyben a törvényes fórumokon megerősítést nyernek, — alapjaiban változtatják meg a fennálló közigazgatási törvénynek csaknem egész strukturáját. Különösen a megyei és községi, illetőleg városi tanácsok működésére és feloszlathatóságára vonatkozólag dolgozott ki a bizottság olyan módosításokat, amelyek mélyreható változásokat hoznak a közigazgatási élet mai formájába.

Elhatározta a bizottság, hogy a kisebb városok polgármestereit, — a municipiumok polgármestereit is hasonlóan, — kivonja a megyei prefektus hatásköré alá, úgy hogy ezek is közvetlenül a belügyminisztériumnak lesznek alárendelve. Ezzel párhuzamosan kizárják a

szubprefektusok személyi és adminisztratív hatáskörét, mert a bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a közigazgatási törvény mai rendelkezései mellett a szubprefektusok túlságosan ki vannak szolgáltatva a politikai funkciókat végző prefektus rendelkezéseinek.

Az állandó bizottsági tagok nem lesznek közhivatalnokok

A módosító javaslatoknak kétségtelenül egyik legfontosabbika az, amely kimondja, hogy a megyék és községek tanácsainak állandó bizottsági tagjai nem tekinthetők többé köztisztviselőknek. Ez azt jelenti, hogy az állandó bizottsági tagok nem kapnak többé rendes havi fizetést, hanem a prefektusok és polgármesterek (primárok) segítségével vannak adótt alkalmakkor és az eddigi havi fizetés helyett napidíjat fognak kapni a prefektusok és polgármesterek által időnként összehívott üléseken való részvételért.

Kéri a bizottság annak bevezetését is a közigazgatási törvénybe, hogy amennyiben a vármegyei prefektus hivatalában tartaná a belügyminisztérium által ki nevezett ideiglenes bizottságot (Comissie Interimara), akkor is midőn az illető község már megválasztotta az új tanácsot, úgy ez a prefektus részéről hivatalos hatalommal való visszaélésnek tekintendő. Javasolja a bizottság, hogy a minisztérium fokozottabb ellenőrzést gyakoroljon megyék és községek költségvetéseinek összeállítására felett, hogy ezáltal meg akadályozzák azt, hogy prefektusok és primárok önkényesen pazarolják a községek pénztárát.

Egyszerűsítést kívánják a tanácsok feloszlatásának proceduráját

Kimondotta a bizottság, hogy úgy a megyei mint a községi tanácsok s állandó bizottságok tagjainak szűkíti red-

2

kálni kell.

Alapvető módosítást javasol végül a bizottság a megyei és községi tanácsok feloszlatására vonatkozólag. Ez a módosítás előreláthatólag hatalmas vitára ad majd alkalmat, mert a bizottság javaslata a községi és megyei tanácsok sorsát kizárólagosan a belügyminisztérium kezébe akarja letenni, ami szélesre látná a községi autonómia meggyírálásának s politikai ambíciók féktelen kielégítésének lehetőségét. A módosítás szerint a tanácsok feloszlatásánál csak akkor legyen kötelező a belügyminisztérium a pártatlan pártok feletti álló legfőbb közigazgatási bizottság véleményét kikérni, ha a feloszlatásnak politikai jellege van. Amennyiben azonban a feloszlatás adminisztratív okokból következne be, úgy a belügyminisztérium nem köteles a legfőbb közigazgatási tanács véleményét figyelembe venni. És vajon, melyik belügyminiszter fogja beismerni azt, hogy politikai okokból kívánja elmozdítani az összehívott és politikai színezte miatt neki nem konveniózó tanácsot.

A módosított javaslatokat egyébként hétfőn terjesztik revidálás végett Duca belügyminiszter elé, azután nemétől a bizottság, hogy megszerkessze a parlament elé terjesztendő törvényjavaslat teljes és végleges szövegét.

Az iklódi iparos-jesiva telket kapott és új műhelybe költözködik

Tischler Mór és Hirsch Adolf adományai. A Joint újabb támogatása

(Cluj-Kolozsvar, szept. 7. Az Uj Kelet tud.) Nehéz, küzdelmes kezdet után a nagyiklódi iparos-jesiva végre a fejlődésnek arra az újára került, ahonnan biztos perspektívák nyílnak nemcsak ennek az iskolának a virágzása felé, hanem az eszmére, amely létrehozta ezt a tanintézetet. Két évvel ezelőtt az Erdélyi Zsidó Árvagondozó elsőnek sietett a jesiva támogatására, miután felismerte, hogy ez az intézmény a legújabb zsidó eszmét, a munka és hagyomány egységét valószínűleg meg. Az elmúlt hónapokban pedig a Joint európai vezérigazgatója, dr. Bernhard Kahn is megátogatta a jesivát, amelyről az elismerés meleg hangján emlékezett meg.

Ennek a látogatásnak kezzelfogható eredménye, hogy már megrendelték azokat a motorokat és szagképeket, amelyek az asztalosműhely üzemének zavartalanitását fogják biztosítani. Ehhez a kedvezményhez járul Nagyiklódi Tischler Mórnak a jesiva javára eszközölt telekadományozása, Tischler 800 négyzetméter telket adományozott. Hirsch Adolf királyi tanácsos viszont a mellette lévő épületet ajándékozta a jesivanak azzal, hogy az Árvagondozó tartozik az intézmény fenntartásáról gondoskodni. Mindenekelőtt kikötötték a vallásos nevelés szigorú fenntartását és ennek ellenőrzésére a beszkereci ortodox központi irodát jelölték meg. Az Árvagondozó vezetősége készséggel vállalta az iparos jesiva feletti gondoskodást.

A napokban Csereszky, Joint-igazgató

járt Nagyiklódon. Behatóan érdeklődött a jesiva helyzete felől és miután meggyőződött, hogy a jesiva fejlődése érdekében fontos, hogy az intézet tulajdonát képező és erre a célra épült műhelyekben dolgozzanak az ifjak, elhatározta, hogy az adományozott telken külön modern műhelyt építsenek. Cserszky erre a célra már ki is utalt 150 ezer lejt, hogy az építkezést mielőbb megkezdhessek. A Jointnak a nagytalkuséja folytán 1929 tavaszán az iklódi talmudista ifjak már új modern műhelyben dolgozhatnak.

Azokban ez az összeg korántsem elegendő ahhoz, hogy az iparos-jesiva céljait maradék nélkül szolgálja. Erdélyi zsidó társadalmának hathatós, áldozatkész támogatására van szükség. Meg kell menteni az itélő zsidóságnak egy jelentős részét a dolgozó társadalom számára. Gondoskodniuk kell róla, hogy a zsidóság ne ismerjen improduktív eleneket, de emellett gondoskodniuk kell arról is, hogy az új generációban eleven energiákat termeljünk. Ennek a zsidóságnak hagyományhűsége és dolgozó készsége kell, hogy a világító példát adjon a zsidó munkabírási, a józanságra s kultúrseretete. Ez okból az erdélyi zsidó társadalom, amely most már meggyőződhet arról, hogy a külföldi zsidóság is fölfigyelt erre az intézményünkre, vegye ki köztől mértékben részét a jesiva támogatásából. Vásárolja a jesiva ipari termékeit és támogassa minden képen ezt az intézetet, amelyet ki akarnak bővíteni internátussal és új ipari műhelyekkel.

galomtól: ott jött vele szemben az az ember, akit keresel Arca, szája, szeme, homloka: szakasztott ugyanaz, mint a fényképe! Odarohant az ucca közepére... Mert

a milliók jövedő ura az ucca közepén haladt, kalap nélkül... és egy tárgoncát húzott maga után.

Antonio Piras elálta az utját: — Megálljon, kérem... Akar millióm lenni? — ezzel köszöntötte. A háziszolga végignézett rajta és csak ennyit mondott:

— Megbolondult az ur? — Ellenkezve, Maga bolond, ha nem fogad szót nekem és nem jön velem. Ez a fénykép egészen maga! És ez azt jelenti, hogy millióm lesz.

Es Antonio Piras pár szóval elmesélte az egész históriát. A háziszolga pedig vállalt vont:

— Hát hiszen megpróbálhatjuk. Pár perc múlva a javasasszonyok voltak, aki — a tökéletes hasonlatosságot konstatálva — velük együtt sietett egy áruházba. Itt kiöltöztették a háziszolgát, új ruhát, kalapot, cipőt vettek neki és még az este elvitték Torinó Krózus-asszonyához. Elvira Allegretti pedig, amikor meglátta, boldogan kiáltott fel:

— Ó az!... Most már nem lesznek többé lelkiismeretfurdalásaim, hogy nem teljesítettem a férjem utolsó kívánságait. Es többé el sem engedte. Titokban, amikor új anyja, Elvira Allegretti, pár percre egyedül hagyta,

kötelezvényt írt a javasasszonynak, hogy az övegytől öröklendő vagyon felét neki fogja adni.

A gazdagok hamar felejtettek. Sebastiano Ruggeri is elfelejtette hamarosan a kézilárgoncát, a multat, nagyurasan élt a Via Giuseppe Grassi-beli főuri palotájában, autót tartott, megtanult zongorázni, kibűnő társaságba járt és amikor Elvira Allegretti idén tavasszal meghalt, ő lett az óriási vagyon kizárólagos örököse.

A javasasszony jogait követelte. A hajdani háziszolga azonban már nem akart semmire sem emlékezni. A javasasszony erre

feljelentést tett Torinó kalandos multu, Krózus, a nevető örökös ellen,

aki, bár írásbeli kötelezettséget is vállalt, most egyszerre semmiféle kötelezettségre sem akart emlékezni.

Az egykor tárgoncát húzó multimilliomos ellen Conte Prospero Balbo di Vinadio, Torinó egyik leghíresebb ügyvédje vezet a pert, amelynek lefolyása ele nagy érdeklődéssel tekint egész Olaszországra.

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez

Mindazok, akik születéstől fogva, avagy későbbi külső behatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különös gondot kell fordítani arra, hogy — akár saját maguk választották, akár orvos által előírt szemüvegük — pontosan fejjükre és arcukhoz találjanak keretet kapjanak.

Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az üvegeket orvos írja elő, egyéni lényeges azoknak, akik sokat írnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, mechanikai munkát végeznek, hogy a keretet szaklatorszerész válassza meg; szükség esetén formálja az üvegeket és arc szerint.

Ezen okok figyelembe vétele indította Kolozsvár aiantegyezett, legújabb szaklatorszerész céget azon — nyugaton régen bevált rendszer bevezetésére, hogy minden darab — üzletben összehajlított szemüveget céggyévevel ellát, a keretet előforduló deformációt, vagy törést 2 éven át díjtalanul végzi és erről írásbeli garanciát vállal.

Azon biztos hiszemben, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szíves pártfogásukat.

Kun Mátys Fia
szaklatorszerész
Cluj, Caiea Viktorial 12. szám.
Alapítási év 1864

lampa helyett egy fényképet szorongatott a kezében és minden járőrkölt összehasonlított vele.

A Corso Principe Oddona-ban aztán egyszerre csak megdobbant a szája az iz-

Akar kérem milliomos lenni?

A torinói Krózus meggazdagodásának fantasztikus története a kézi tárgoncától a szenzációs örökösödési pörig

Torinó, szept. 7. A meggazdagodásnak az a formája, amely egy torinói kis bolt háziszolgáját tette meg millió és millió lira korlátlan urának, még a legvakmerőbb fantáziájú írók regényeiben sem szerepelt soha.

Torinó egyik leggazdagabb mai ura ugyanaz közönséges háziszolga volt.

Sebastiano Ruggerinek hívják, palotái, birtokai vannak, — de van egy törlesztetlen adóssága is, amely miatt rövidesen a bíróság előtt kell megjelennie. És ez a különös per — amely szintén pártatlan a maga nemében — terelje a figyelmet az új multimilliomosra, akiknek történetével ma már a legnagyobb külföldi lapok is részletesen foglalkoznak.

Sebastiano Ruggeri a kis kézitárgoncát húzta az uccán, amikor egyszerre csak eléje állott valaki és azt kérdezte tőle:

— Mondja kérem, akar milliomos lenni?

Kire mosolygott még ilyen formában a szerencse? Milliókat ajánlani fel egy szegény öndögnek, aki egy perccel ezelőtt még elérhetetlen álomnak tartott, akár egy rend új ruhát is?

Sebastiano Ruggeri meggazdagodásának előjátéka is van. Körülbelül tizenöt esztendővel ezelőtt történt, hogy egy hetvenesztendős uriaszony, Elvira Allegretti, Serena mérnök özvegye, aki sokszoros milliomos volt, beállított egy híres torinói javasasszonyhoz, Ester Franziohoz.

A torinói Krózus-asszony egy kis fényképet mutatott a javasasszonynak: a huszonöt év körüli szép, nyílt szemű fiatal ember arcképét.

— Nézze meg jól ezt a fényképet —

mondotta — azt a fiatalembert, akire a kép megszólalásig hasonlít, meg kell találnom, bármi áron... Erő? Bármi áron. És magának segíteni kell abban, hogy menőse hamarabb megtalálja.

A javasasszony első pillanatra azt hitte, hogy örülni van dolga. De az öreg uriaszony azután elmondta, hogy tulajdonképpen miről is van szó.

— Az uram valóságos szent volt és boldogabban, mint mi, talán senki sem élhetett. De a mi házasságunk gyermektelen maradt. Halála előtt az uram így szólt hozzám: Valamit eltitkoltam előtted. Egy régi szerelemből nekem fiam van. Nem tudom, mi történt vele. Igérd meg, hogy megkeresed és úgy fogsz vele banni, mint a tulajdon fiunkkal.

— Akkor hát ez az arckép az ön férje fiatalkori arcképe — állapította meg a javasasszony.

Elvira Allegretti kijelentette, hogy — más nyoma nincs, de ennek alapján meg kell találnia férje fiát. Vagy ha azt nem, legalább azt a fiatalembert, akire ez a fénykép hasonlít. Mert a férje fia most olyan idős lehet, mint amennyi az ura volt ezen a fényképen. És a fiúnak hasonlítani kell az apjához.

Ester Franzio vállalta a megbízást és munkához látott. Miután sokáig eredménytelenül kutatót, megbizta egyik barátját, Antonio Piras városi hivatalnokot, hogy ő is keresse a milliók jövedő urát. Es Piras, akárcsak Diogenes, elindult embert kereső útjára. Ő azonban

lampa helyett egy fényképet szorongatott a kezében és minden járőrkölt összehasonlított vele.

A Corso Principe Oddona-ban aztán egyszerre csak megdobbant a szája az iz-

Mottó:
Zongora vétel
bizalom dolga

Legnagyobb garancia erre az 58 év óta fennálló

Triska I. cég

cég kitűnő hírneve, mint egyetlen és legnagyobb szaküzlet Erdélyben. — Förster világárka vezérképvele.

Zongorák

kapnák hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. — Cluj, Strada Saguna 14. — Telefonszám 4-19.

Az „Astra“

Alt. Bizt. Intézet cluji kerületi igazgatóság, Strada Londrei 7. (Hossyu-u. 7.) magas javadalmazással üzletszerző

tisztviselőket keres.

Jelentkezni lehet d. u. 4—5 óra között

Nagy szállítmány

kerti tűzijáték és lamplon

ékeztet. **Díjmentes felvilágosítás és arajánlat**

Schuster Emil

sport, játék, utazási kellekek üzlete

Höfer gyermekhintőpor csak lila dobozban valódi

A karó amely

(Cluj-Kolozsvar, szept. 7. Az Uj Kelet tud.) hivatali botulot vett, értesítette a viselőket a költségvetés rövides csájtani a... A tisztviselők egyébként a mai napfordult megközül hetve... A hadkiegés, törvény többi hatóság, átiratot in amelyben r pesedési hi legfőbbbíró zéseket, be hogy a behi retten. A pedig arra hogy a körö olyan egyen tak el a vá jelentő hiva velkezéhen... A hatóság annak a kó hogy a váro csájtolt a b sere, a hiva megkezdi a

Suly

A

(Oradea-N. Kelet tud.) Kereskedelmi UGIR nagyr ge. A gyüle harmegyei Bank Rt. ve lozsvári köz szörményi S formálta a f folyamattbac során dr Bó kességű köz stabilizáció

Messze

Böszörmén roolóját hog resiben álla fenn a nyári bizottsággal, vztésán dol kintetűl art nek terjedte ságilag meg vációjára.

a kormány morandum kérdésben, külföldre h talására h m

Sajnálattal hogy a stab gyon messze szág támoga sokkal fontos landó Romá

Jabotinszky levele az erdélyi Barissziánusokhoz

Második közlemény

Cluj-Kolozsvár, szept. 7. Tegnap számbunkban közöltük az első részét annak a levélnek, amelyet Wladimir Jabotinszky intézett a Barissziai konferenciához a revizionista pártból való csatlakozás érdekében. A levél második részében Jabotinszky ezeket írja:

A Jewish Agency kibővítésének kérdésében a cionisták között a legszomorúbb gettó-szellem uralkodik, a „Gwir-kultusz”: a pénz és gazdagság előtt való szelíd megalázkodás. A gettó tisztelte és vezette ismert el a „Gwir”, anélkül, hogy megkérdezte volna mit akar, hová fogja vezetni. Még azt sem kérdezte, hogy mennyi pénzt fog adni. Egyszerűen: a Gwirnek kell a vezérnek lennie, azért, mert Gwir. Ezt a világszemléletet akarják nálunk cionistáknál most újra életrekelteni. A zsidó nemzeti gondolat, különösen pedig a zsidó államszervezés nyílt és kimondott ellensége. Akarják most megadni a jogot, hogy a cionizmus nevében a kormányoknál fellépjenek és a mi palesztinai építőmunkánk irányát megszabják. És ezeket az urakat nem a zsidó tömegek szabad választása alapján ruházzák fel ezzel a hatalommal, nem egy zsidó világgongresszus útján, nem, ezt nem akarják a „Gwir” urak. Azt akarják, hogy az ő kis körük, amely szintén Gwirrektől áll, nevezze ki őket, vagy pedig egyáltalán nevezze ki őket, hanem egyszerűen az ő egyéni gazdagságuk presztígióját a vezéri szerepre.

Ma is elégedetlenek vagyunk a cionista vezetőséggel. De ma protestálhatunk és küzdhetünk ellene, kimethetünk a választók tömegei közé és megkísérélhetjük őket meggyőzni, panaszt emelhetünk a kongresszus előtt és követelhetjük a kongresszustól egy jobb vezetőség megválasztását. Ha azonban az Agencyt a hivatalos terv szerint fogják kibővíteni, akkor a cionista választó elveszti hatalmát a kongresszus jelentéktelen tanácsadó testületé stüllyed, a Gwirnek nem felelősek semmiféle választónak és semmiféle kongresszusnak.

A népi ideálok és népjogok ezen elárulása ellen végső erőnkig fogunk küzdeni, nem fogjuk elismerni a szerződéseket, a melyeket az ilyenformán megalkotott testület fog kötni és nem fogunk magunkra nézve kötelezőnek elismerni semmiféle írat aconcomptait. Minden körülmények között módot fogunk keresni és találni arra hogy a cionista politika és közgazdaság tényleges fővezénylete tiszta cionista kezében maradjon.

Mi is készek vagyunk a kiválallók együttműködését örömmel üdvözölni és az ilyen kiválallókat (Mithäuferek) testvéri módon kezelni. Ha ezek a kiválallók akarnak, arra is hajlandók volnánk hogy velük együtt résztvegyünk egy zsidó világgongresszuson. De Gwirokról

ciát nem akarunk. És ha ilyen teremtésnek, mi azt szét fogjuk rombolni.

Barátaim és bajtársaim, én most segítő hívlak fel benneteket. A revizionizmus nem üres elnevezés. Mi az egész zsidó élet reviziójára törekszünk. A cionizmus mikroszkópikus felfogása szerinti, amelyet ma nekünk prédikálnak, mi olyan cionizmust akarunk, amely tömegkolonizációt, zsidó többséget és zsidó államot jelent. Ahelyett, hogy egy infacionista kormányrendszer tűrnék Palesztinában és azt még mint kielégítőt is dicsérszünk, mi a macdaturus hatalommal, mint egyenrangú partnerek akarunk tárgyalni, fontos dolgokat akarunk igérni neki, de fontos dolgokat is akarunk követelni tőle. Ahelyett, hogy veszélyes idegen védelemre bízánk magunkat, mi egy legiónizált zsidó világgifjúságot akarunk teremteni. Ahelyett hogy a nemzetetlen Gwir előtt meghajtjuk a fejünket, mi Herzlhez hasonlóan a tömeg hatalmába helyezzük bizalmunkat és megismételjük Herzl bölcs prófétai szavait: „A nép anyagilag is gazdagabb, mint összes milliomasai együttvéve és ha a nép a maga egészében merre fog, akkor majd a milliomasok is követni fognak. Gettó-zsidók helyett zsidókat akarunk.”

Am mi nemcsak eszméink győzelmét akarjuk: mi magunkhoz akarjuk ragadni a hatalmat a cionista mozgalmon belül. Nem lehet elegendő — miként az részben ma történik — hogy eszméinket egyszerűen lekopirozzák, a gyakorlati kivitelében azonban a gettó-nemzedék képviselőire bizzák, akik minden becsületességük mellett (amiben nem kételkedünk) mert mi nem személyek ellen küzdünk) sem képesek arra, hogy a mi szellemünket reális valóságba vigyék át. A mi törekvésünk tehát az, hogy a cionista világszervezet élére revizionista vezetőleg választassék.

A szociális kérdésben egyetlen mértékünk van: a zsidó államszervezés. Hogy zsidó államot teremthessünk szükségünk van Palesztinában zsidó többségre. Ami közelebb segít bennünket a többség megteremtéséhez, az jó, ami akadályt gördít annak útjába, az rossz. Egy többség, vagyis egy tömeg, természetszerűleg nem állhat csupa kapitalistákból. Számbeli túlsúlyát a munkásoknak kell képeznie; ezért a mi elvünk — a zsidó munka. A zsidó munka nem fejlődhet, ha a munkás éheznek. Ezért követel a zsidó államgondolat igazságos életstandardot a munkás részére. De töké nélkül nincsen vállalkozás, nincsen munkaalkalom és nincsen munkás. Ezért kívánja az államgondolat a profitkereső világtöke energikus bevonását, a zsidó és talán a nemzsidó tökélet is és ezért tekint az államgondolat a palesztinai gazdasági élet rentabilitását éppoly fontosnak az államépítés szempontjából, mint a munkások megelégedését magasságát. Mi egyáltalán nem tagadjuk az érdekelletétek fennállását a két csoport között és attól sem ijedünk meg, ha ezen érdekelletéteket az osztályviszonyok elnevezésével illetik. Ami ellen azonban kiméltlenül küzdeni fogunk, az a tendencia, hogy ezen differenciák eliminálását az osztályharc segítségével akarják elérni. Az osztályharc a kolonizáció halálát jelenti. A megoldás útja a döntőbírótság. (Arbitrage). A palesztinai jisu egész szociális felépítésének az arbitrageon kell nyugodnia. Talán a jisu egész szervezeti felépítésének, amely ma a Waad Leumiban jut kifejezésre, új formát kell nyernie, meg pedig a szakparlament formáját, amely mint az Arbitrage-gondolat főorgánuma fog működni. A jisu-nak minden gazdasági kérdésben föltétel nélkül alá kell vetnie magát a döntőbírósi elvnek. Minden kísérletet, amely arra irányul, hogy egy gazdasági differenciát döntőbírótság nélkül, vagy éppen dönt

tőbírósi ítélet ellen oldjon meg, legyen ennek a megoldásnak neve sztrájk, amerilizálás, vagy kizárás. — nemzeti árulásnak tekintünk, amelynek következménye csak egy lehet: polgári halála az illető egyének vagy vállalatnak, vagy szervezetnek. Ezért a legmélyebb megvetéssel utasítjuk vissza azt az idióta frazeológiát, amely a jisu különböző gazdasági csoportjai között egy „morális hierarchiát” akar teremteni. A mi számunkra nemlétezők első, második és harmadrangú kolonizációs tényezők. Bért munkás, vagy gyártulajdonos, iparos vagy orvos, tanító, vagy ültetvényes, mérnök, vagy kereskedő. — amíg becsületesen dolgozik, zsidó munkásokat alkalmaz és aláveti magát a nemzeti döntőbíráskodásnak, a mi számunkra prioritja a zsidó államnak és egyenlő értékű a zsidó állam minden más pionírjával. Minden olyan tendencia ellen, amely osztályarizistokráciát, vagy pláne osztályhegemóniát akar teremteni, hideg, elkeseredett és ha szükséges, kegyetlen harcot fogunk folytatni és éppoly kevéssé fogjuk megengedni a poalokrácia (munkásmozgalom), mint a gwirokrácia kialakulását.

A zsidó fiatalokhoz pedig a következő figyelmeztetést intézzük: A cionizmus monisztikus. A cionizmus önmagáért való ideál és nem tür maga mellett más ideálokat, éppoly, mint Jiszrael istene nem tür maga mellett más isteneket. Azon a talajon, ahol a zsidó nép az ő államát akarja építeni, csak egy törekvés, egy terv, egy kategórikus imperatívusz lehetséges: a zsidó államgondolat. Mindaddig, amíg az országépítés periódusa tart, vagyis amíg a

többséget el nem értük, ennek a gondolatnak kell feláldozni minden más gondolatot anyagot, éppoly, mint ideológiát. Nem kételkedem benne, hogy gyakran nehéz áldozatokról lesz szó. A szociális eszmék, amelyekért a széles nagyvilágban küzdenek, szintén szépek és magaslatosak. Sőt mi több, a mi zsidó prófétánk ideáljai. De a legjobb szolgálát, amelyet mi zsidók ezeknek az ideáloknak tehetünk, éppen az, ha a zsidó népek, a nagy szociális reformátorok népének saját laboratóriumot építünk, ahol ez a szociális reformokra beállított nép valamikor a jövőben megtalálja talán a nagy megoldást, amellyel önmagát és a világot megajándékozhatja. Ez az egyetlen feladata a cionista pionirnak. Aki ezt a monizmust nem érzi magában, az nem tartozik hozzánk és a zsidó állam felépítésénél zavarólag fog hatni és nem fog segíteni. Hozzánk csak azok tartoznak, akiknek világi bibliája ezekkel a szavakkal kezdődik: „Börésit bárd Elóhim et Hámódiná luiwru!”

Bocsássatok meg rossznémetéseméért. A levél terjedelmességéért nem kérek eszámot. Szégyelném magamat, hogy testvérek előtt üres udvariasságu formulákat használjak. Ugyirok nektek, amint beszélnek hozzátok, ha ott lehetnétek konferenciátokon. Azt mondtam el nektek, amiért én, a ti testvéretek évek óta küzdök és küzdeni fogok a végső győzelemig. És most felteszem a kérdést: egyedül, vagy veletek, veletek viharok és vereségek között, veletek a győzelemig és veletek a győzelem után!

Wladimir Jabotinszky
a Barissziai diszburscha, Paris

Balan állapota javul, ha felgyógyul a fogarasi törvénszék elé kerül

Letartóztatott egy korcsmárosi, aki Balant élelemmel látta el

(Brassó, szeptember 7. Az Uj Kelet tud.) Ma erős fedezet mellett Fogarasra vitték Ion Flucus korcsmáros, aki az erdőben rejtőzködő Balant élelemmel és itallal ellátta. Ebben a korcsmában szerezte meg Balan a sínaki telkeszre, Ciusdeara vonatkozó információkat, akik a bandita utab emberek közé vezető útján meg akart ölni. A kihallgatásánál Balan még azt is val-

lotta, hogy még néhány mezőn dolgozó paraszttól is kapott információkat a pápra vonatkozólag. Az ügyészség rendelkezése ma Fogarasra hozták azokat a parasztokat is, akiknek tartózkodási helyét Balan felfedezte.

Fogarasi jelentés szerint Balan állapota javulófélben van és ha felgyógyul, a fogarasi törvénszék fog fölötte itélkezni.

Megindult a közvetlen vasúti személyforgalom Románia és Jugoszlávia között

Lejben kell fizetni az összes díjakat

(Timisoara-Temesvár, szept. 7. Az Uj Kelet tud.) Tegnap érkezett ide a CFR vezérigazgatóságának az a közleménye, amelyben tudomására hozza az utazók közönségnek, hogy máától kezdődőleg közvetlen vasúti jegyeket lehet váltani Jugoszlávia területére a következő állomásokon: Arad, Berzovia, Bukarest, Buziasfürdő, Karansebes, Lovrin, Lugos, Mehadia, Nagyvárad, Nagyszentmiklós, Nagyszeben, Orsova, Perjámos, Resica, Sztamora, Temesvár, Turnuszeverin és Voiteni. Ugyanezen az állomásokon személyforgalmat is fel lehet adni a tarifáiban előírt állomásokra.

A vasúti jegyek árát lejben kell fizetni. A jugoszláv területre eső távolság menetdíjat a dinár hivatalos beváltási árfolyama alapján fizetendő. A 200 kilométernél kisebb távolságra szóló jegyek három napig, a nagyobb

távolságra szóló jegyek pedig hat napig érvényesek és ezen időn belül a jegyekkel bármikor lehet utazni, egy személyvonaton, mint gyorsvonaton, a megfelelő osztályban.

Az utazást úgy román, mint jugoszláv területen csak egyszer lehet megszakítani, a jegy láttamozása mellett. A négy és tíz év közötti gyermekek, valamint azon négy éven aluli gyermekek, akik részére külön helvet rendelkezés van, a menetdíj felét fizetik. Személypodgyásként csakis az utas személyes használatára szükséges dolgokat lehet feladni. Kifogástalan esemélgolásokban, csomagokként maximum 100 kilogramm súlyig. A személypodgyász szállítási díjat 10 kilogrammonként számítják és minden tíz kilogramm a teljes díjat fizeti. Ezenkívül a román vasutaknak még külön 20 lej kezelési költséget számít fel.

butor
vásárlás bizalom dolga
Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat:
Marosvásárhelyre
(Tg. Mures)
Székely és Réti
Erdélyrészi Butorgyár Rt, hatalmas raktárak.
Bösendo, fer. Stügl, Wirth, Hoffmann
zongora és pianinó
gyárak képviselője.
Hiteles képes egyéneknek kedvező fizetési feltételek.

Szépség, fiatalság titka
az arc bőr helyes ápolása. — Ez csakis kizárólagosan a világhírű
„Mária szeplő-crém”-mel érhető el.
Puder 20 és 35. Szappan 15 lej. Postán is megrendelhető. 150 lejvel portómentes szétküldés. Mindezt kapható. Főterakal Császár városvezetőség, Tg. Mures.

Szombat,
— Olvas
egyre sürri
hogy a bel
sek idejeko
papirral eff
talános pa
vetkezmény
keresztül a
eltérő vék
megjelenni.

Értesítjük
magytempl
et, hogy a
szelichot M
ti Sasz Cl
megtartva.
4 óra.

— Az F
nek huszo
tember 8-ii
munkások
huszonötév
alkalmából
lesz, a
szövetség
zailott 25
térő. Az
mindig ve
lyi munká
vott a szo
vezésében
bérharcot
ennek kös
hogy az é
nyolcórái
ték a mur
rendszer
viseltetni
szakszerve
demokrata
böl Garba
kel ezeltől
ség meg
üdvözölve
csak a ma
kig építőm
csólia a i

— Sirkó
sirkóavató
eltől 11 ó
metőben.

— Dr. F
lyi Szent
helyi tudó
helyi ort.
pal ezeltől
vényesség
tagjának
Ms maros
fisztelő v
Manó fóra
szentegyle
közölte B
főrabbi sz
totta át a
lyen meg
válaszban
képen 60,
szentegyle
ni az egve
gánszanat
tesz a che
megérdem
met kelte
sadalmba

— Olvasóinkhoz. Az utóbbi időben egyre sürribben hangzott el a panasz hogy a belső papírgyárak nem képesek idejekorán és kellő mennyiségben papírral ellátni a lapokat. Ennek az általános papírmérésiának sainálatos következménye az, hogy egy-két napon keresztül az Uj Kelet is a normálistól eltérő vékonyabb papíron kénytelen megjelenni.

Értesítés.

Értesítjük a Páris-u. 6. sz. a. levő nagytemplomunkat látogató közönséget, hogy a f. hó 9-én kezdődő szelichot Mikes Kelemen-u. 13. sz. alatti Sasz Chevra templomban lesznek megtartva. Az isteni tisztelet kezdete 4 óra.

Az aut. ort. izr. hitközség templomgondnoka.

— Az Építőmunkások Szövetségének huszonöt éves jubileuma. Ma, szeptember 8-án ünnepli az Erdélyi Építőmunkások Szövetsége fennállásának huszonöt éves jubileumát. A jubileum alkalmából d. u. 6 órakor díszközgyűlés lesz, amelynél Üheli Ferenc, a szövetség főtitkára fog beszélni a lezárt 25 esztendő mozgalmas történetéről. Az építőmunkások szövetsége mindig vezető szerepet játszott az erdélyi munkásmozgalomban és nagyrésze volt a szociáldemokrata párt megszerzésében is. Fennállása óta számos bérharcot vezetett le eredményesen és ennek köszönhető az építőmunkások, hogy az építőiparban is bevezették a nyolcórás munkaidőt és hogy eltörölték a munkásokra hátrányos akkordrendszert. A mai díszközgyűlésen képviseltetni fogják magukat az összes szakszervezetek, valamint a szociáldemokrata párt is. A jubileum alkalmából Garbai Sándor, akinek évtizedekkel ezelőtt nagy szerepe volt a szövetség megszervezésében, meleghangú üdvözlőlevelet küldött, amelyben nemcsak a magyarországi, de az egész világ építőmunkásainak üdvözlését tolmácsolja a jubilans szövetségnek.

— Sirközeletés. Ragányi Gyurika sirközeletés f. hó 9-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a meolög zsidó temetőben.

— Dr. Blatt Miklós a marosvásárhelyi Szent Egyet dísztagja. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: A marosvásárhelyi ort. chevra kadischa néhány nappal ezelőtt széleskörű humanitárius tevékenységének elismeréseképpen listagiának választotta meg dr. Blatt Miklós marosvásárhelyi orvost. A megírt választást ma délelőtt Szófer Manó főrabbiól és Gábel Sándor szentegyházi elnökhöz álló küldöttség közölte Blatt dr.-ral, akinek Szófer főrabbi szép beszéd keretében nyújtotta át a díszoklevelet. Blatt dr. mélyen meghatva fogadta a kitüntetést s válaszában kifejtette, hogy halálaképen 60.000 lejes alapítványt tesz a szentegyház javára, ingyen fogja kezelni az egyesület betegzeit és készülő marosvásárhelyi szentegyházban ágy-alapítványt tesz a chevra-kadischa javára. Blatt dr. megérdemelt kitüntetése osztályt örömet keltett Marosvásárhely zsidó társadalmában.

Románia nem ellenzi az optánsper újabb letárgyalását

Brand intervenciójára Bratiannu Vintila elállott attól, hogy a román delegátus visszavonuljon a népszövetségi tanácsból

Genf, szeptember 7. «Románia és az optánsok» címmel a Journal de Genève hosszabb cikkben foglalkozik a Népszövetség legkényesebb problémáival és többek között ezeket írja: «Az a hír, hogy amennyiben az optánsügvet a hágai döntőbírótság elé utalják a román delegátus kivonul a népszövetségi tanácsból, nyilván alaptalan, mert Románia ezuttal az egész kisantantot képviseli a nagykövetek tanácsában és így nem vonulhat vissza tisztán nemzeti okokból. Másrészt hír szerint a román kormány figyelmeztetést kapott az irányban jóakaratu államoktól, hogy ne nyuljon olyan rendszabályokhoz, amelyek több bajt okoznának mint jót az ügynek».

Bratiannu Vintila ma személyesen

megcáfolja azokat a híreket, hogy Románia nem volna hajlandó az optánsper újabb megvitatásába bekegyezni. Népszövetségi körökben elterjedt vélemények szerint Bratiannu álláspontjának megváltoztatása mögött Brand rejtőzik, akinek ugylatszik sikerült engedékenységre bírni a román delegátusokat.

Bratiannu Vintila egyébként tárgyalásokat folytat a francia delegátusokkal és szakértőkkel a stabilizációs kölcsön ügyében.

London, szeptember 7. A Daily Telegraph a következőket írja: »A kisantant és a francia politika újabb kudarcának kell tulajdonítani azt a körülményt, hogy a görög kormány elismer

te az új albán királyságot. Az annyi jelent, hogy Görögország eltávolodik a kisantant és Franciaország szférájából és Olaszországhoz közeledik. Ezzel kapcsolatban a Times arról értesül, hogy Görögország és Olaszország között legközelebb egy barátsági és semlegességi szerződés aláírására kerül sor.

Genf, szept. 7. Walkó Lajos magyar külügyminiszter ma egy órahosszat tartott Seipel osztrák kancellárral. A megbeszélés során azokat az aktuális politikai kérdéseket tárgyalták meg, amelyek a két államot közösen érdeklik. Az osztrák kancellárral való találkozás előtt Walkó külügyminiszter Procope finn és Molov bolgár delegátusokkal tárgyalt.

Kiránduló francia diáktársaság érkezett Kolozsvárra

(Cluj-Kolozsvár, szept. 7. Az Uj Kelet tud.) Péntek este háromnegyedikkor a Marséilles hangjai mellett robbogott be a kolozsvári pályaudvarra a nagyváradi gyors, amely huszonhat francia diákot hozott magával.

A pályaudvaron a hatóságok képviselőin kívül a francia konzul és a kolozsvári diákegyesület elnöke üdvözölték a francia vendégeket, akiknek vezetője, M. Fleuri meghatódott hangon köszönte meg a meleg fogadtatást. A

francia vendégek ezután autókba szálltak és a Newyork-szállodába hatattak, ahol kilenc órakor tiszteletükre fogadtatás, majd bankett lesz.

A párisi diákok Bécsen és Budapesten keresztül érkeztek Kolozsvárra, a honnan holnap este tovább utaznak Bukarestbe Utjuknak végső célja Konstantinápoly, ahol a török diákegyesület vendégei lesznek több napon keresztül.

*** Dr Mandel fordító iroda** Str. Ratiu (Kötő-u.) 3. Telefon 831. Román, angol, francia, német fordítások, levelek, kérvények, periratok, tudományos, irodalmi, műszaki cikkek stb. Másolások, sokszorosítások.

*** Orvosi hír.** Dr. Lövy Margit csecsemő- és gyermekgyógyász specialista rendelőjét megnyitotta Targu-Muresen, Str. Traian (Baross Gábor-u.) 26.

— Megalakították a fiatalokak bíróságának nemzetközi szövetségét. Az ez év július havában Párisban megtartott nagy nemzetközi szocialista kongresszus, amelynél negyvennégy nemzet képviselőtében mintegy 2500-an vettek részt, elhatározta, hogy megalakítja a Fiatalokak Bírának Nemzetközi Szövetségét. A büzös, züllött és a züllés veszélyének kitett fiatalokak hathatósabb védelme a szövetség célja, valamint az, hogy az egyes nemzetek gyermekvédelemre vonatkozó jogszabályokat létesítenek, amelyek minél inkább biztosítsák a jövő nemzedék sorsát. Most kiadték szét Brüsszelből, a szövetség székhelyéről a világ minden tájékára az általános felhívást.

— Cseléde meg akarta fojtani egy hécsi ezredes özvegyét. Bécsből jelentik: Három napon belül a harmadik rablótámadás történt Bécsben. Kedden Karapanszka Tilda 73 éves magánzónól, egy ezredes özvegyét Hellerlanger Ernestin nevű 22 éves cseléde meg akarta fojtani, hogy aztán kirabolja. A lakásban egyedül volt az özvegy a cselédleánnyal, ki minden aítót bezárt, rátámadt az öreg urinőre és fojtogatni kezdte. A megtámadott asszony segítségért kiáltott, mire több házbeli lakó zörögni kezdett az aítón. A merénylő cselédleány ekkor elfogadta aítózatát s a büntetéstől való félelmében leugrott az első emeletről. Súlyos sérülésekkel szállították a kórházba, az ezredes özvegyének azonban az üdéségen kívül más baja nem történt.

Iskolás
leányanak v. fiának
Iskolás harisnyát
Iskolás Szvettereket
Iskolás egyenruhát
Iskolás egyensapkát
Iskolás egyenkötények
valamint
Iskolai intézetekben
előírtasos
ágyneműt és fehérneműt
szolid áron és tartós
kivitelben, csak a
Hercules - Áruházban
Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 12. vásároljon.

Alkalmi vétel!
Ebédő butor, mely áll:
1 kredenc
1 asztal
6 székből, továbbá
Szaionbutor, 1 diván, 4 fotóil.
Összesen 12000 leierért eladó
ROSENBERG
régiségkereskedés, Cluj, Cal. Victoria

— Értesítés. Értesítjük tagjainkat, hogy a vasárnapra egybehívott közgyűlés délelőtt 10 órakor lesz megtartva az egyet helyiségében. A Poale Czedek Elnöksége

Pályázati hirdetés
A hunedoarai (Vajdahunyad) aut. ort. izr. hitközség előlárósága pályázatot hirdet egy sóhet ubódek állásra. A pályázatokhoz csatolandók az eddigi működésről szóló bizonyítványok, továbbá három ortodox rabbi által kiállított kabele.
Utiköltség csak a meghívottak térítetik meg. A pályázatok okt. 1-ig a hunedoarai aut. ort. izr. hitközség elnökségéhez nyújtandók be.

Az előláróság
— «Egy zsidó juhásztor találkozása a granicsár kapitánnyal a máramarosi havasok között». F. é. július 20-iki számunkban fenti címmel megjelent cikkünkkel kapcsolatban, a granicsár testület Bukarestben székelő vezérkariától szerzett információk alapján, készséggel állapítjuk meg, hogy a cikkben szereplő kapitány nem granicsár tiszt, ami természetesen azt jelenti, hogy a granicsár testületnek nincs községe a hivatalos hatalmával visszaélő tiszttel.

Érettségire
középtanulmányok és magánvizsokra előkészítő
GALGÓCZY magántanfolyam
Budapest, VII. Mária Teréza-ter 3. szám

A LEGJOBB BEDÖRZSÓLO
SPANYOL NÁTHA IDEGFÁJDALMAK ELLEN
FEJ-LABÉS
CARMOL
ÓVAKODJUNK AZ UTÁNZATOKTÓL
FŐLERAKAT STREHNICH VACÁRESCU S BUCAREST

Gázcsövek
keves e használata a...
eladók
a „Cartea Românească”-nál
Strada D. abantilor 14-16.

Ratopax
TÖKÉLETES PATKÁNY-ÉS EGÉR-IRTÓSZER
Egy üveg kipunztítja házából az összes patkányokat és egereket. Lapos és gyertya alakú. Gyorsan és biztonságosan. Ára 115.
Chimovon hatotté Chimie Sain. Bucuresti

Közgazdaság

Allami árlejtést irtak ki 44 vagon liszt szállítására

A szállítandó mennyiségből 54500 kiló nullásliszt és 386500 kiló kenyérliszt

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyben levő állami bányák és nehézipari üzemeknél alkalmazott munkások és tisztviselők kenyérszükségletének fedezésére az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium alá tartozó Directiunea Generala a Valorificarii Bunurilor Statului si Energiei (az állami javak és energiatelepek értékesítésének vezérigazgatósága) nagyobb liszt szállítási árlejtést irt ki. Az árlejtés a következő tételekre vonatkozik:

1. Körülbelül 200.000 kg. 5-ös kenyérliszt és mintegy 21.000 kg. nullásliszt, átadandó Nagybányán.
2. Cirka 25000 kg. kenyérliszt és 5000 kiló nullásliszt, átadandó Óradnán.
3. Mintegy 50.000 kg. kenyérliszt és

10.000 kg. nullásliszt, átadandó Veres-patakon.

4. Körülbelül 80.000 kg. kenyérliszt és 15.000 kiló nullásliszt, átadandó Vajdahunyadon.

5. Mintegy 18.000 kg. kenyérliszt és 2000 kg. nullásliszt, átadandó Déván.

6. Cirka 13.500 kg. kenyérliszt és 1500 kiló nullásliszt, átadandó Zalatnán.

A zárt ajánlatokhoz árumintát kell mellékelni. Az árlejtés feltételei megtekinthetők hétköznapokon délelőtt 11 és 1 óra között a Directiunea Exploatailor in Regie hivatalos helyiségében, Bukarest, Calea Victoriei 188 alatt, ahol az árlejtést is meg fogják tartani szeptember 20-án délelőtt 11 órakor.

Másodszor is megszűntették a csődöt az aradi Egyesült Bank ellen. Aradról jelentik: A temesvári tábla tegnap délelőtt hirdette ki döntését az aradi Egyesült Bank ellen, másodszor elrendelt csőd felfolyamodása ügyében. A bíróság helyt adott a likvidáló bizottság felfolyamodásának és megszüntette a bank ellen elrendelt csődöt, egyben utasította dr. Lutai Kornél csődtömeggondnokot, hogy az intézeti vagyont adják vissza a likvidáló bizottság rendelkezésére. Az ítélet indoklásában a tábla megállapította, hogy az Egyesült Bank abszolút aktív és a fizetéseket sem szüntette be. Ettől eltekintve azonban az öt csődkerő közül hárman nem tekinthetők hitelezőknek, Less Margit és Csizmas Jakab viszont már régebben megkapták a pénzüket.

Emelkedik az ólom ára. Londoni jelentések szerint a nemzetközi fém piacon a legjelentősebb esemény az ólom árnak váratlan megszilárdulása, amely hosszabb lánghaság után következett be. A világ ólomtermelése állandóan emelkedik és az idei első félevesi eredményéből következőleg, amely 897700 tonna volt, a produkció további emelkedésére lehetett volna számítani, de az utóbbi időben a termelés visszafelé fordult mutat. Hozzájárult még a piac megszilárdulásához az a tényező is, hogy megcsappant az Európába irányított szállítványok elhajózása, úgy hogy — ha csak átmenetileg is — prompt ólomban bizonyos hiány érezhető, ami azért is idézett elő árszilárdulást, mert ezzel egyidejűleg a fogyasztás meglehetősen élénkebb lett végre igen tekintélyes mértékben hozzájárult a piac megszilárdulásához az is, hogy a termelő vállalatok által tervbe vett világegyezmény még nagyon bizonytalan. Eredetileg úgy volt, hogy a szeptember közepére Londonba összehívott konferencián a világ összes ólomtermelői részt fognak venni, most azonban csak arról van szó, hogy ezen a nagyfontosságú értekezleten csak az Egyesült Államok, Kanada, Ausztrália és Burma termelői jelennek meg. A réz piacon még a májusi nagy run hatása alatt bizonyos szilárdulás állott be és a vásárlások csökkenése ellenében úgy az elektroréz, mint a standardréz ára stabilizálódott. Tekintettel arra, hogy a termelés állandóan emelkedik, az árakban lényeges változás egyelőre nem várható. A cinn piacon a termeléssel együtt lépett tart a fogyasztás emelkedése is, mindamellett az árak inkább lángha tendenciát mutatnak. Az ón piacon is bizonytalan a helyzet és az európai kartell megalakulása ellenére az árak visszafelé fordultak, mert a nagy készletek mellett a fogyasztás nem kielégítő.

Meghívó A Cluj-i Kereskedelmi és Ipar kamara Igazgató Tanácsa folyó évi szeptember havi teljes ülését szeptember hó 13-án (csütörtökön) este 7 órakor fogja megtartani a Kamara közgyűlési termében (Calea Victoriei 51 sz. II. emelet) a következő napirenddel: 1. Az ülés megnyitása, 2. Az Ügyvezető Igazgatóság jelentése, 3. Ügyforgalmi jelentés, 4. A Számvizsgáló Bizottság f. évi augusztus 28-iki jegyzőkönyve, 5. Ipari munka az iskolákban és a börtönök mellett működő műhelyekben, 6. Iparengedélyek

Minden házban nélkülözhetetlen!

A mai otthon

(Ezerjókönyv — a mai élet ezer bajáról) című könyv, amely a mindennapi élet száz meg száz kérdésére ad választ és hasznos tanácsot. Mindenki, legyen az bármely foglalkozású, tartozék bármely nemhez és korhoz, megtalálja ebben a könyvben mindazt, amire a gyakorlati életben, főként az otthonában szüksége lehet.

Egynehány fejezet:

A gyermek. — A háztartás. — Testápolás. A táplálkozás. — Rádió. — Kézimunka. Háztartási tanácsok stb.

A sok száz képpel illusztrált munka ára vászonkötésben 960 lej.

Részletes, illusztrált prospektust szívesen küld az Uj Kelet könyvosztálya, Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

bevonásának az ügye, az adók nemfizetése esetén, 7. Kamara tisztviselők segélypénziára, 8. Javaslat a Kamaránál lévő két titkári állás betöltésére, 9. Esetleges javaslatok, amiket írásban a titkári hivatalnak kérjük beterjeszteni. A Kereskedelmi és Iparkamara újraszervezéséről szóló törvény és végrehajtási utasítás 12. szakasza értelmében az Igazgató Tanács csak az öt alkotó tagok abszolút többségével tanácskozhatik a 18. szak. 1. bekezdése szerint pedig azok a tanácsadók, akik 3 havi ülésen egyfolytában nem vesznek részt szabályszerű szabadság nélkül, lemondottaknak tekintetnek és a tanács helyüket üresnek nyilváníttja. Ha a tagok a fenti összehívott gyűlésen nem jelennek meg a szükséges számban, az Igazgató Tanács 1928 szeptember 14-én délelőtt 10.30 órakor ugyanazon helyen és ugyanazzal a napirenddel új ülést fog tartani, még az esetben is, ha a tagok csak egynegyed része jelenik meg. Cluj, 1928. szeptember 3. Ing. I. P. Negruti elnök, Nikolae Căciulă főtitkár.

Hismasters gramofon
Marosvásárhelyen, Kévész Ernő

Hirdessen az Uj Keletben

TÜZSDE

A lej ujjabb esése a piac tovább szilárdul, de üzlet nincs, mert Bukarest nem ad árut és a vételkedv is tartózkodó

DEVIZAK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárás						
Zürich	3185-3190	—	—	—	3176	11045	13165	60005	12450
Newyork	165-16625	5192750	51980	2561	16460	57300	70970	3375	—
London	803-804	251975	251975	2000	60050	2780	2444	163750	6812
Páris	643-650	2028	2027+0	—	—	3840	2771	18178	39050
Milano	864-870	271850	2718	434	863	8063	5714	1707	52337
Prága	400-492	1539	1539	—	—	169775	2103	—	20680
Budapest	2834-2890	90330	90330	—	—	—	12360	588250	—
Belgrad	—	943	943	—	—	10825	1247	88350	—
Bukarest	—	31590	31590	1560	—	847	429	2060	6130
Varsó	—	5820	5820	—	—	650	7954	37830	—
Bécs	2330-2330	7318	7318	—	—	80325	—	48780	—
Berlin	3940-3945	123720	123720	—	3935	13870	10906	804	—

Száz lej árfolyama: Zürich (oro) 31450, Páris 1560, Budapest 347, Bécs 420875, Prága 2047

Amateurok, fényképezészek!
Fényképezési cikkeiket a legolcsóbban
BERNAT
papírruháznál, Piața Unkri 29. sz. alatt
szerezhetik be.

Szülők iskolák tanítók
figyelmébe.

A legjobb képes héber ABC. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában — Cluj
Ara 45 lej

különlegesen berendezett
képkerepező, aranyozó
műhely. Ovál, kerek és Blondel keretek minden méretben
Cluj, Str. Somlyai Mihály Jullia Maria 7.
es. kivit. Isten

LITHYNIA Gyógyvíz
Papatmási ásványvíz
Gyomor-, vesé-, hólyag-, epe- és csuk-betegségek legjobb orvossága. Képviselet: DACIA vízvezető-üzem, Cluj, Calea Regule Ferdinand

Szombath, 1928 szeptember 8.
mert
A „Di
(Bucuresti
Kelet-tud.)
ködös és n
reiből még
perleum-p
konstrukciói
vetőlegesen
ban bizony
tollakon ki
a legmagas
között is
aktív részt
indulattal
föltölt, ame
5 milliárd
mot. És az
a bűnös jó
nana csak
dezése után
Kicsus
A Dimina
orghe Cons
lam damba
nek egy lev
nescu 1925
földmiveltés
állam petró
ban Constas
veszik azok
volt e föld
adják a pe
bandákba t
minden leh
igazság a
joga felől k
vakban lak
tosan emlé
szisztematik
ban, hogy n
sokezer hek
lába alól...
Mintogy
— ugyanez
más terület
um figyelme
ges intézke
Mi
m
Nota bene
kelt, tehát
amikor is
tak uralmo
terium élén
miniszterhe
helett meg
földmiveltés
kívül súlyos
nem jette
ket? Hogy
mszter egys
fontos aktív
után, vagy
bentek... Kel
hogy a libe
az erkölcsi
tionálni egy
már 1925-b
Ház
A Neamu
keltő hírt k
jedt annak
a felelősség
tisztviselői
szolgáltatás
melyekről n
suk volt. El
az is, hogy
a hora rego
Postal
20 %

Szabadlábra helyezik a petróleum-panamáért letartóztatott két liberális képviselőt, mert a liberális parlamenti többség az első ülésen bizalmatlanságot akar szavazni Stelian Popescunak

A „Dimineața” azzal vádolja Cipaianu földművelésügyi minisztert, hogy 1925-ben megakadályozta a petróleum-panama leleplezését

(Bucuresti-Bukarest, szept. 7. Az Uj Kelet tud.) A hóciapok óta tartó vizsgálat ködös és nem egyszer ellentmondó híreiből még mindig nehéz a milliárdos petróleum-panamát igaz méreteiben rekonstruálni és az államot ért kárt hozzávetőlegesen is felbecsülni. Annyi azonban bizonyos, hogy az eddig letartóztatottakon kívül még rengetegen vannak a legmagasabb állami pozícióban levők között is — akik ha nem is vettek talán aktív részt a panamában, de bűnös jóindulattal szemétkamnytak a műveletek fölött, amelyek közül csak egyetlen egy 5 milliárd lejtel károsította meg az államot. És az is bizonyos, hogy csak ezen a bűnös jóindulaton mulott, hogy a panama csak négy esztendővel annak leleplezése után került a nyilvánosság elé.

Kicsuszik a föld az állam lábai alól

A Dimineața tegnapi számában Gheorghe Constantinescu ügyvédnek, az állam dombovitamegyei jogi képviselőjének egy levelét közli, amelyet Constantinescu 1925 március 10-én intézett a földművelésügyi miniszteriumhoz. „Az állam petróleum földjeit — írta levelében Constantinescu — rendre bírtokukba vesszük azok, akiknek csak bérleti joguk volt a földek fölött. Ezek azután kiadják a petróleumterületeket valóságos bándákba tömörült kufároknak, akik minden lehetőséget elkövetnek, nehogy az igazság a petróleumterületek tulajdonjoga felől kiderüljön. A környékbeli falvakban lakó embereket, akik még pontosan emlékeznek a tényleges helyzetre, szisztematikusan megakadályozzák abban, hogy vallomást tegyenek és így sok ezer hektár föld csuszik ki az állam lábai alól.

Miért pedig — írja Constantinescu — ugyanez a sors vár sokszáz hektár más területre is, felhívom a miniszterium figyelmét, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket!

Miért nem intézkedett Cipaianu miniszter?

Nota bene, ez a levél 1925 áprilisában kelt, tehát csaknem négy évvel ezelőtt, amikor is ugyancsak a liberálisok voltak uralkodók, a földművelésügyi miniszterium élén pedig ugyancsak Cipaianu miniszterhelyettes állott. Hogyan történt tehát meg ez — írja a Dimineața — a földművelésügyi miniszterium ilyen rendkívül súlyos tartalmú levél vétele után nem tette meg a szükséges intézkedéseket? Hogy lehet az, hogy Cipaianu miniszter egyszerűen ad acta tett egy ilyen fontos aktát? Az összes visszaélések 1925 után, vagyis a jelentés vétele után történtek... Kell-e még vajjon bizonyítanunk, hogy a liberális kormányknak nincs meg az erkölcsi jogosultsága 1928-ban szankcionálni egy olyan panamát, amelyről már 1925-ben tudomása volt??

Házkutatás egy miniszteriumban

A Neamul Romanesc azt a feltűnést keltő hírt közli, hogy a vizsgálat kiterjedt annak megállapítására is, kit terhel a felelősség azért, hogy az illetékes miniszteriumok nem hozták az igazságszolgáltatás tudomására a panamákat, amelyekről már hosszú idő óta tudomásuk volt. Ezt látszik egyébként igazolni az is, hogy Enescu vizsgálóbíró tegnap a kora reggeli órákban váratlanul meg-

jelent egyik, panamában részes miniszteriumban, ahol órák hosszat tartó házkutatást rendezett s több aktát vitt magával amelyek állítólag súlyosan kompromittáló adatokat tartalmaznak. Ugyancsak a Neamul Romanesc írja, hogy rövidesen napfényre fog jutni az is, kinek a bűnből kerülhetett a parlament elé 1927 decemberében az a törvényjavaslat, amely az Eldorado társaság kezere játszik át bi-

zonyos petróleumterületeket és amelynek következtében csak ebből az ügyből kifolyólag ötmilliárd lejes károsodás érte az államot.

Az bizonyos, hogy Brațianu Vintila hazatérése után a liberális pártban belül furcsa dolgok fognak történni. Stelian Popescu igazságügyminiszter és Istrate Micescu kamarai elnök között a harc a végtelenségig kiélesedett s ez feltétlenül

robbanásig fog vezetni, mert Istrate Micescu semmiesetre sem fog tárogítani. Mint megutuk, az igazságügyminiszter az avarcanusok hivatalos lapjában, az „Indreplarea”-ban súlyosan támadó elű cikket jelentetett meg Istrate Micescu ellen s az Indreplareának ebből a számból tízezer külön lenyomatot készítette, azt az Univerzálal együtt ingyen osztotta szét az országban. Istrate Micescu a vádakra súlyos ellenvadásokkal készült válaszolni, amelyeket a parlament őszi szakának első ülésén fog majd feltáratni, amikor is a letartóztatott Irmescu, Candesti és Tolea képviselők mentelmi ügye kerül tárgyalásra. A liberális képviselők óriási többsége áll Istrate Micescu mögött, akik Manolescu Strunga bartokán érlekezletet tartottak a napokban és elhatározták, hogy ezen az ülésen bizalmatlanságot szavaznak Stelian Popescu igazságügyminiszternek.

Ezen ezért valószínű — írja a Dimineața — hogy a két liberális képviselőt szabadlábra fogják helyezni, mielőtt még a parlament összejönne.

A magyarláposi csendőrmester azzal fenyegetőzik, hogy ki fogja irtani a falu összes zsidóit

Hónapok óta zsidóverésekkel foglalkozik Corpodeanu János csendőrmester, aki ői az egész falu lakossága retteg

(Tg.-Lápusului-Magyarlápos, szept. 7. Az Uj Kelet tudósítójától). A magyarláposi zsidóságot néhány hónap óta egy lelkiismeretlen csendőrmester durva zsidóverései tartják izgalomban. A csendőrmester brutális tetteinek már számos magyarláposi zsidó ember esett áldozatul. A történelmi hűség kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy az őrmester ur olyankor ellér eredeti intencióitól, amikor nem csak zsidókat vesz magas pártfogásába. Így rövid magyarláposi működése alatt méltán keltette fel a lakosság általános ellenszenvét, amely körülmény azonban egy cseppet sem bántja a Corpodeanu ur lelkiismeretét. Nincs hosszú ideje Corpodeanu Joan ur Magyarláposon, de működésének bűnlísta épen elég ahhoz, hogy a nyilvánosság is megismerje azokat.

Elsőnek természetesen zsidó ember került Corpodeanu őrmester ur keze közé Sajovics békes bérkocsis személyében, akit kihallgatás ürügye alatt véresre vert. Utána Páneth ottani zsidó kereskedő került sorra, aki hasonló bánásmódban részesült a jovialis vidéki kiskirály keze között. Majd egy nagybányai söfför következt, akiknek boxerrel vágott az arcába úgy, hogy a súlyosan megsebzett ember hetekig nyomta az ágyat. Egy Stojai nevű román parasztlányon pedig vadállati ösztöneinek egész dühét töltötte ki az őrmester.

A szerencsétlen fiatal legényt addig verette az őrmester, míg az önkívületi állapotba jutott és kinyáiban cembájából kiharapott egy darabot.

Az őrmester tettei végül is magukra vonták fölötteseinek figyelmét és egy hónappal ezelőtt vizsgálat indult a hivatásait ily nagy buzgalommal teljesítő ember ellen. Ugy látszik azonban, hogy

egyéb kitűnő tulajdonságain kívül Corpodeanu őrmester kitűnő összeköttetésekkel is rendelkezik, mert a vizsgálat után az őrmester változatlanul megmaradt hivatalában.

Így a magyarláposi zsidó lakosság nem menekült meg az őrmestertől, aki a vasárnapi hétfőre virradó éjjel ráduplázott eddigi tetteire is. Érdekes, hogy az őrmester fölöttesei a mondott napon Magyarláposon tartózkodtak és Corpodeanu ennek ellenére nyugodtan és háborgtalan

nélkül verhetett zsidókat a magyarláposi csendőrlaktányán.

Az őrmester ugyanis megtudta, hogy a Dub-féle koresmában néhány zsidó fiatalember mulat. Azonnal odament és a mulatók közül egy Stein nevű fiatalembert választott ki magának, aki állítólag bántalmazta őt. Hogy mi történt hétfő éjszaka a csendőrlaktányában, arról beszédesen számolnak be azok az emberek, kik másnap reggel egy szénakazal tövében, vérebén fetrengve, megtalálták Steint.

A szerencsétlen fiatal embert felhözta verte az őrmester és néhány héten keresztül lesz orvosi kezelésre szüksége Steinnak, míg kihaveri Corpodeanu ur mulatságát.

Stein iránt, aki egyébként egy nemrégén Magyarláposra jött fiatal kereskedő, a faluban általános részvét nyilvánul meg.

Az őrmester hatalmi visszaélései állandó rettegésben tartják a falu zsidó lakosságát, melyet senki nem védelmez az állatias zsidóverésekben kejelgő őrmesterrel szemben. Az őrmesternek úgy látszik minden ambíciója kimerül a zsidóüldözésekben.

mert egy napon a falu bromelyműhelyében kijelentette, hogy nem megy addig Magyarláposról, míg az összes láposi zsidókat ki nem irtja.

Az elmúlt pénteken este a zsinagógából jövő zsidókra támadt rá az őrmester és válogatott sztkokat küldött feléjük. Ideje volna már, hogy az őrmester felelőse megleckéztessék a hatalmi túltengésben szenvedő „parancsnokot”, mert bármennyire is megszokottak nálunk az efélék, egy vidéki őrmester még sem tarthatja hónapokon keresztül rettegésben egy falu békés zsidóságát.

Segreve angol őrnagy 450 lóerős autójával, élete veszélyeztetése mellett, 300 kilométeres gyorsasági rekordot akar föllállítani

London, szept. 7. Segreve őrnagy, az ismert angol autóversenyző egy szárazon és vizen eszközözendő gyorsasági rekord megtételére tesz előkészületeket. A kísérletek a floridai Dayton Beachben lesznek végrehajtvva.

A kísérleti autóba 450 lóerős motort fognak beépíteni.

Miután az a veszély áll fenn, hogy az autót a rendkívül gyors hajtás következtében a levegőellentállás felemeli és így az esetleg felfordulhat, ennek leküzdésére megfelelő előkészületeket tesznek. A most végzett kísérletekből arra lehet következtetni, hogy

Segreve óránként 240—384 kilométeres sebességet fog elérni.

A legnagyobb nehézséget a pneumatik okozza, miután a kaucuk a nagy gyorsaság folytán, a dörzsöléstől beálló forróságot semmiesetre sem bírhatja ki. E célra már speciális pneumatikot állítottak elő, de

a gyárosok kijelentették, hogy a kaucuk tartósságát csak egy percre garantálják.

Segreve őrnagy azonban az egy perces kísérletet is elegendőnek tartja rekordjának elérésére. Az angol őrnagy saját maga kijelenté, hogy

vállalkozása életveszélyes.

Még vakmerőbb a motorosokkal végrehajtható vállalkozása, amellyel 100 mérföldes gyorsaságot akar elérni. E vállalkozásánál az a veszély állhat elő, hogy a csónak az óriási gyorsaság folytán a levegőbe repül, míg

a bennülő a víz alá süllyesztí a levegő ereje.

Szakkörökben Segreve vállalkozását rendkívül vakmerőnek és veszélyesnek tartják.

Hirdessen az Uj Keletben

Postai küldeményeknél
20% engedmény!

Vegyileg fest, tisztít CZINK, Cluj.

Postai küldeményeknél
20% engedmény.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és banság zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc.
az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak forrás megjelölésével engedjük meg.

**Minisztertanácsi határozattal át-
tettek a határon egy dévai polgárt.** Dévai tudósítónk jelenti: Déva közvéleményét egy évek hosszú sora óta Déván lakó polgárnak, Gombó Samu kereskedelmi ügynöknek kitoloncoltatása tartja izgalomban. Szeptember 5-én Gombónak a dévai szigurancafőnök aláírásával kitoloncoltatási végzést kézbesítettek, amely a minisztertanács 2065. számú, augusztus 28-ról kelteztet határozatára hivatkozva tudomására hozta Gombónak, hogy huszon-négy órában belül el kell hagynia az ország területét. Gombó érthető meglepetéssel vette tudomásul a kitoloncoltatási végzést, ugyanis állampolgársági ügye csak szerencsétlen anyagi körülményei miatt maradt mindeztől elintézetlen. Gombó az állampolgárok összeírása alkalmával szabályszerűen jelentkezett, akkor azonban törölve lett a listáról. Gombó a törlési aktus ellen törvényes úton a kolozsvári Tábla előtt felelősséggel, ahol helyt is adtak kérésének és a Tábla határozatiilag utasította Déva előhírószámát, hogy Gombót az állampolgársági listába felvegye. A fontos végzést Kolozsváron Gombó megbízottja vette át, aki azonban megállapodás ellenében négyezer lejt követelt az okirat kiadásáért. Gombónak, aki évek óta rendkívül nehéz körülmények között él Déván, nem volt négyezer leje az akta kiváltására és ezt használták ki a dévai helyi hatóságok, amelyek szocialista meggyőződése miatt már nagyon régen üldözik Gombót. A sziguranca a minisztertanácsnak jelentést küldött Gombónak a munkásmozgalomban való állítólag lázító működéséről, valamint arról, hogy állampolgársági ügye rendezetlen. A sziguranca előterjesztésére a minisztertanács magyar állampolgárnak deklarálta Gombót és ezen az alapon meghozta kitoloncoltatási végzését, mely szeptember 5-én érkezett le a szigurancahoz. Gombó a végzés kézbesítésekor azonnal előteremtette a négyezer lejt és kurirral lehozatta Kolozsvárról a Tábla határozatát. Azonban híába mutatták fel a sziguranca vezetője, Brádean előtt a táblai döntést, a minisztertanácsi határozatra való hivatkozással Gombót szeptember 6-án éjjel két órakor áttették a határon Gombó kitoloncoltatása a városban nagy meglepetést keltett.

Venezuelos is megkapta a dengulázat. Athénből jelentik: Venezuelos miniszterelnök megkapta a dengulázat, bevittette magát a kórházba, de a betegség könnyű lefolyásúnak ígérkezik. Az athéni német követség személyzetének legnagyobb része is megbetegedett, a közegészségügyi minisztérium a külföldről érkezett tudakozódásokra azt válaszolta, hogy a Görögország felé irányuló társaskirándulásokat tanácsos az epidémia miatt jóideig elhalasztani. A vidéki városokban hivatalosan 40.000 beteget jelentettek be. A lapok jelentése szerint a dengujárvány már Egyiptomban, különösen Alexandriában és Kairóban is felütötte a fejét.

Német kitüntetés egy önfeláldozó francia ápolónőnek. Párisból jelentik: Hoersch párisi német nagykövét a német követség épületében szerdán délelőtt érdekes kitüntetés nyújtott át Susanne Simonnet francia ápolónőnek, aki nemrégiben egymásután kétszer is rendelkezésre bocsajtotta vérért egy német betegnek, akin az orvosok az egyik párisi kórházban vértömlesztést hajtottak végre. A francia ápolónő a német vöröskereszt egyesület érdemkeresztjét kapta.

A város fizeti a diákrombolások cechjét

Kolozsvár városa letétbe helyezte százhetvenezer lejt, hogy a végrehajtást elkerülje

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még élénk emlékezetben van mindenkinek a kolozsvári zsidó árvagondozó bálja, amely a kolozsvári Newyork szálloda termeiben zajlott le és amely azzal végződött, hogy az antiszemita diákok megtámadták a bállozókát és összerombolták a bálterem berendezését és a jelentős értéket képviselő tükröket.

A szálloda tulajdonosa pert indított a kolozsvári tanács ellen és a tüntetések során szenvedett károk megérítését követelte. A kolozsvári törvényszék helyet adott a felperes kérésének és azzal az indoklással, hogy a városi tanács mint a város rendelkezésére álló karhatalom főlöttes hatósága egyedül felelős a tüntetések következtében előállt károkért, 170.000 lejt kártérítés kifizetésére kötelezte.

Kolozsvár városi tanács ügyésze a tárgyaláson rámutatott arra, hogy az 1920 évi közigazgatási törvény alapján a rendőrprefektus teljesen független hatáskörrel bír, de ettől eltekintve a rombolások idején ostromállapot volt, tehát a rend fenntartásának kötelezettsége nem a polgári hatóságokra hárult. Ezt egyébként igazolja az is, hogy a december 9-iki nagyváradai és kolozsvári rombolásokból eredő kártérítést is a belügyminisztérium térítette meg.

A bíróság arra való hivatkozással, hogy az 1925 évi új közigazgatási törvény kimondja, hogy a polgármester a rendőrség feje, mégis a városi tanácsot kötelezte a 170 ezer lejt kifizetésére, a mely összeget ma a pénzügyvizsgálóságnál a város letétbe is helyezte. Ellenkező esetben ugyanis a Newyork szálloda kérésére a törvényszék zárlatot rendelt volna el a város vagyonára.

A bíróság arra való hivatkozással, hogy az 1925 évi új közigazgatási törvény kimondja, hogy a polgármester a rendőrség feje, mégis a városi tanácsot kötelezte a 170 ezer lejt kifizetésére, a mely összeget ma a pénzügyvizsgálóságnál a város letétbe is helyezte. Ellenkező esetben ugyanis a Newyork szálloda kérésére a törvényszék zárlatot rendelt volna el a város vagyonára.

Megkerült a kínai anyacsászárno legendás diadémia. Berlinből jelentik: Amikor Pekingben a legádázabban folyt a testvérharc, a forradalmi csapatoknak abból a tőmegéből, amelyet maga az északi hadseregparancsnok is tüzzel-vassal üldözött, egy 30-40 főnyi csoport három tiszt vezetésével megszálta a pekingi császári palotát és az ott talált értékeket elrabolta. A rablott értékek közt ott volt az anyacsászárno világhírű gyémántdiadémia is, amelynek értékét szakértők közel félmillió angol fontra becsülik. Amikor a déli hadsereg bevonult Pekingbe sor került a császári palotából elrabolt értékek után való nyomozásra is. Néhány nappal ezelőtt a pekingi titkos rendőrségnek sikerült a tetteseket elfognia. A gyémántdiadém is előkerült. A pekingi rögtönítelő bíróság a 6 közlegényt több kevesebb évi fegyházra, a három tisztet pedig azonnali agyonlövésre ítélte. A tisztak kivégzését az ítélet kihirdetése után két órával végrehajtották.

Felhívás a cluj ort. hitk. tagokhoz.

A nagyünnep alkalmával létesíteni szokott alkalmi valamint a magánházaiknál előforduló visszaélések megakadályozása végett a hitközség vezetősége alapszabályszerű jogait a legszigorúbban fogja gyakorolni. Emellegva felhívjuk ezen imaházakat látogató közönség figyelmét arra, hogy csakis oly imaházban béreljenek ülést az ünnepnapokra, amelyekre nézve a hitközség írásbeli engedélye megszerzett. Az ily engedéllyel nem bíró imaházakban az ünnepnapokon való istentisztelet megtartása hatóságilag lesz betiltva és a bérlok károsodásnak lesznek kitéve.

Egyben közöljük, hogy a Páris-uccai központi templomban folyó renoválási munkálatok miatt a Szelichót istentiszteletek nem ott, hanem a Sasz Chevra templomában (vasárnap reggel fél 4 órai kezdettel) lesznek megtartva.

A hitközség vezetősége.

Vallási zavargások Iadiában. Kalkuttából jelentik: Karaguruban vasárnap zavargások támadtak a különböző vallási szekták között. A Sikhszektá templomába kisebb bombákat dobtak, amelyek több személyt megsebesítettek. Néhány házat felgyújtottak. Estefelé a hinduk és muzulmánok nagyobb csoportokba verődtek. Amikor a helyzet komolyra vált, a rendőrség kénytelen volt lövegyverést használni. A lövések három személyt megsebesítettek. Véres harc folyt le a bennszülött-negyedben, ahol hat muzulmán megölték, több hindut pedig megsebesítettek.

Turista kirándulás. Az Erdélyi Kárpát Egyesület f. hó 9-én, vasárnap gyalog és kerékpáros kombinált kirándulást rendez a hidegszamosi villanytelephez. A gyalogosok Haltrich Árpád vezetésével szombaton éjjel 11 órakor, a kerékpárosok Váradi József vezetésével vasárnap reggel 7 órakor indulnak a Mátyás-házról. Vendégeket mindkét csoportban szívesen lát az egyesület.

A Keren Kajemet Tisri-akciója

Roshassana előtt ne küldjék újabb adományt, válassza meg KKL adományát.

Roshassanakor gyakorolja a jótékonykodás imádkozás foglalt parancsát. — Szederfőzőn a KKL-nek Mazkirkor fogadalmi adományát mazkir kártyánkon tegye meg.

Jomkipur előestéjén még te pom előtt nagyobb adományát juttassa el a KKL-re vagy tegye a perselybe.

100.000 Dunam föld visszaváltását tegye lehetővé az egész világ zsidósága a főmunkák alatt a KKL adományával **Erec Jiszráelban!**

Sirköavatás. Megböldögült Geiszt Zsigmond és Schwarz Jenő sirköavatása f. hó 9-én, vasárnap 9 órakor lesz az ort. zsidó temetőben megtartva.

A Dr. Noseða szappantartón nem kocsyvasodik el a szab. **Lyuás** piperezsáppan

A vasárnapi sirkertavatás és böjt. A kolozsvári zsidó Szent Egyület ezuttal újból figyelemzetti a város zsidó lakosságát, hogy vasárnap, szeptember 9-én az új sirkert avatása alkalmából a bet din határozata alapján általános böjöt rendeltek el. Figyelemzetti továbbá a zsidókat, hogy ezuttal mindenki menjen el a vasárnap reggeli szelichot-istentiszteletre, ahol a nap-istentisztelet fogják ismertetni. A roshasana hetének ezt az első napiát méltón s megilletődött komolysággal kell minden zsidónak eltöltenie. Az avatás délután fog lezajlani a két temetőben, az Uj Kelet által már ismertetett program szerint. Délután félkettőkor a Szentlélek-uccai Chevra-ház mellől autóbuszok fogják szállítani a közönséget a régi és új temetőbe. Akiket gyöngeségük, vagy egyéb okok megátolnak a böjt megtartásában, ismeretesen három kategória szerint megválthatják a böjöt. Vasárnap még van alkalom a böjt megváltására akár a zsinagógában, akár kint a temetőben. Egvetlen zsidó ne vonja ki magát vagy az egyik, vagy a másik kötelezettség alól. A zsidó lelkiismeret ébredjen fel mindnyájunkban ezeken a hagyomány és vallás által megszentelt napokon!

AFRUTH Cluj, P. Mihailu Viteazul 39. szám.

Megkezdődött a nagy ünnepi elárusítás

- mélyen leszállított árak mellett, míg a készlet tart.
- Machzorosok** מחר ליל 40 (Mindenféle kivételben és fordításban — már)
 - Gyapju Taleszek** 250 (מחית a legfinomabb — már)
 - Selyem a bortníval felszerelve már 6.0
 - Taleskuten** מוצקת — már 30
 - Börkötéses **Imakönyvek** מירמנק 370 (מחית)
 - magyar, német és szargon fordítás már
 - Slichoth** מחות 20
 - Ujévi képe-lapok** לישנה מחד 3 (מחית מוחות ציפת)
- és az összes rituális cikkeket, selyem a bortníval felszerelve már 6.0
- apok, arany és ezüst börtnik stb. óriási választékban. מחית מחר és az összes ünnepi imák.
- Gramofonlemezek** 105 (valághírű kátoroktól felvéve, már)
- Postai megrendelések a beérkezés napján lesznek elintézve

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

Az Erdélyrészi Csillárraktár Rt. értesíti üzletfeleit, hogy üzletkörét kibővítette

rádió-osztállyal mely osztályt a Str. Memorandului (Unio-utca) 1. szám alatti üzlethelyiségében megnyitotta és különféle gyártmányu, legújabb típusu rádiókészülékeket, hangosan beszélőket, egyenirányítókat, accumulatorokat, valamint a legprecízebb kivitelű alkatrészeket is állandóan raktáron tartja.

Eladás nagyban és kicsinyben. Viszonteladónak árendegmény

Szombat, 1928

Lon kabát-
megé

Flausc
Kash
divatszövese
Egye
Mintá
Grünw
urdivat
Cluj, P

Szinház

A Magy
Szombat. Eva
először.
Ibolyka, S
Ihász Ala
bérlet 2
Vasárnap 3-ko
rette ujt
50, 40, 30
Vasárnap 6-ko
Leány sze
Szám. 12
Vasárnap har
nó (Oper
bérlet 2 s
Hétfő: Szept
Valéria
kabareja.
Hétfő. Eva g
szám. A Sze
Kedd: Eva g
szám, B.

A sz
Ma este v
uderie. Izgal
sci várt este
nak. Az utó
jét, az Éva
A jegyek ne
gyott el a h
Éva grófnő
kerének híre
várja a ragy
nek bemutat
díszletek, m
ret, valami
Karácsonyi
Magda, Sól
Ihász Áadá
ják a főzer
grófnő egye
tűze. Szom
és kedre
Vasárnap
eselőleány
res, egész l
ujdonsága. a
kor fog szit
Vasárnap
Májusi muz
gulasos ope
kának vasá
a legközele
gyon olcsó

Legt
Kony
rész
Kle
asztal
Timár

Londonból

habát- és kosztum-szűtetek

megérkeztek!

Chewrons, Flauschi, Kammelhaar, Kashaburre, Tiveed

dívatövesek, izléses választékokban.

Egyes kabátok.

Mintákat vidékre küldünk.

Grünwald és Steiner

uridivat különlegességek áruhaza
Cluj, Piata Unirii No 12.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szombat. Eva grófnő. (Operette újdonság először. Karásonyi Lili, Kondor Ibolyka, Solyom Győző, Tompa Béla, Ihász Aladár, föllépésével. Premiere-bérlet 2. sz. Szám: 40)

Vasárnap 3-kor. Májusi muzsika. (Operette újdonság, mozi-helyekkel: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Szám: 11)

Vasárnap 6-kor. Marusia, a kis cselédleány szerencséje. (Újdonság 3-szor. Szám: 12)

Vasárnap háromnegyed 9-kor. Eva grófnő. (Operette újdonság 2-szor. Napi bérlet 2. szám, C. Szám: 13)

Hétfő. Szeptember 10-én d. u.: A Mária Valéria leányvárház játékosvető kabaréja.

Hétfő. Eva grófnő. (3-szor. Napi bérlet 3. szám, A. Szám: 14)

Kedd. Eva grófnő. (4-szer. Napi bérlet 3. szám, B. Szám: 15)

A színházi iroda hírei:

Ma este van az **Eva grófnő** premiere. Izgalommal és nagy érdeklődés várja estejét. Lesz ma a színháznak az utóbbi évek legszebb operettje, az **Eva grófnő** fogják bemutatni. A legyek nagy része elővételben fogyni el a holnap esti premierre. Az **Eva grófnő** budapesti és bécsi nagy sikerének híre ide is eljutott s mindenki várja a ragyogó szépségű operettnek bemutatását. A pazar, új kiállítás, díszletek, meg fogják lepni a közönséget, valamint a parádés szereposztás: Karásonyi Lili, Kondor Ibolya, Kun Magda, Solyom Győző, Tompa Béla, Ihász Aladár, Leóvey, Selmezy fogják a főszerepeket játszani. Az **Eva grófnő** egyelőre négy estére van kitűzve: Szombatra, vasárnapra, hétfőre és keddre.

Vasárnap 6 órakor: Marusia, a kis cselédleány szerencséje. Urwantzov híres, egész Európát diadalmasan bejárta újdonsága, a **Marusia**, vasárnap 6 órakor fog színpadra lépni.

Vasárnap 3 órakor mozi-helyekkel Májusi muzsika. Farkas Imre új, hangulatos operettjének, a **Májusi muzsika**ának vasárnap délután 3 órakor lesz a legközelebbi előadása és pedig nagyvonalú előadásokkal.

Legújabb kivitelű

konyha-butorok részlet fizetésre

is kaphatók

Klein Dávid

asztalosműhelyében. — Cluj, Timár-u. 1. szám (Hitközségi háza)

Ujévi árjegyzék

Setym Talesz, sárga vagy ezüst bortival felszerelve	600	lejtől
Gyapju	500	lejtől
Török gyapju Talesz, sárga v. ezüst bortival felsz.	500	lejtől
Barmicva, gyerektalesz, bortival felszerelve	250	lejtől
Machzor, 9 drb., díszkötésben, egész évre, magyar, német vagy zsargon fordításban	650	lej
Machzor, 4 darab, főünnepekre, díszkötésben, magyar, német vagy zsargon fordításban	300	lej
Mirjam, díszkötésbea 150, bőrkötésbe 300, valódi bőr	500	lej
Jomkippur sapka, fehér libertin, arany v. ezüst díszrel	120	lej

Valamint mindenféle rituális cikket vidékre is postán azonnal pontosan küldök.

ANTON ROSENZWEIG
CLUJ, Piata Mihalu Viteazul 37-38. — (Saját ház)

Művész

perzsaszőnyeg

szűrt gopelin, karaman, függöny, külföldi fonalak, szövőkellékek legújabb beszerzési forrás.

SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. En. Ciorogariu (Uri-u.) 14.

Egyszeri próbahasználat meggyőzi, hogy

Dr. TISCHLER-Creme

a legtekélyesebb arckenőcs. Artalmas anyagokat nem tartalmaz. Kapható mindenütt.

Főlerakat: **OSVÁTH**
gyógyszertár — Târgu-Mures

Könyvjegyzék

az Uj Kelet könyvosztályában kapható könyvekről

Mauriac: A méregkeverő	230	Földi Mihály: Csábító	272	
Zola: A pénz	289	Rosenákné B. Blanka: Házasság	190	
Ambrus Zoltán: Midás király I-II	306	Gárdonyi Géza: Abel és Eszter	136	
Ostenso: Szállnak a vadludak	265	— Hosszuhaju veszedelem I-II	340	
Thomas Mann: A Buddenbrook ház (Két kötet)	476	— Kiki a párjával	136	
Galsworthy: A fehér majom	238	Kosáryné Réz Lola: A pápaszem	68	
Bonsels: Tündérvilág (Himmelsvolk)	153	Andai Ernő: Soha ilyen tavaszt	136	
Tolstoj: Karenina Anna (Két kötet)	384	Kiszely Gyula: Cserházasság	136	
Emil Ludwíg: Az ember fia (Krisztus élete)	272	Szöllősi Zsigmond: A férfi szereleme	55	
Ruyard Kipling: A kialudt fény	146	Arien: A zöld kalap	136	
— Naulahka	146	Paul Moraud: 50% szerelem	81	
I. Kessel: A véres pusztá	122	Lesage: A sánta ördög	136	
Bourget: A parkettáncos	130	Walpole: Jeremias (Egy 8 éves fiu regénye)	136	
Legújabb Wells-könyvek				
A püspök lelke	190	Ferri Pisani: Szerelem Amerikában	163	
Mr. Polly lázadása	81	Hough E.: Mary Warren csodálatos története	102	
Britling	102	Br. Orcy Emma: Az összekuszált fonat	136	
Emberek — életek — szerelmek				
Híres emberek életének regényei		Ludwig Wolf: A játékos	204	
Paleologue: Cavour	238	Courths Mahler: A büszke hallgatás	102	
Szini Gyula: Jókai (A legnagyobb magyar író életének izgalmas regénye)	204	— A gyöngysor	122	
Mariusz Audre: Kolombusz Kristóf igaz kalandja	190	— Bárki vagy, szeretlek	25	
Rafael Sabatini: Borgia Caesar élete I-II (A méregkeverő, orgyilkos, vértörő ző) Borgiak valódi története (Két kötet)	400	Csathó Kálmán: A házasságok az égven kötetnek	25	
Mauvois: Disraeli élete	272	Rosny: Fekete ország	25	
M. Hary: Kleopatra szerelme élete	136	Axenham: Barbara boldogsága	25	
Murat hercegné: Nagy Katalin cárnő szerelme élete	128	Thurston E.: Charmeuse	102	
Paleologue: II. Sándor cártitikus regénye	128	A. Neumann: A sátán (2 kötet)	292	
Szaszanov: Végzetes évek	408	Lehne: Kéj vagyok	60	
Sas Ede: Desdemona leánya				
Moly Tamás: Szegedi Emma színésznő	55	— A grófné szerelme	60	
— Karneval	90	Werner: Dacos szerelem	60	
Berend Miklósné: Lükterő talaj (Két kötet)	476	Adlersfeld-Ballestrem: Régi történet	60	
Ambrus Zoltán: Berzsenyi díszaltia (Ambrus legújabb műve)				170
Medvecky Bella: Amor (A híres operatársnő szenzációkkal teljes regénye)	255	Hutchinson: Az asszony, aki pénzt keres	230	
Vándor Iván: Solyomház	217	Oekobra: Leányszöktetés	55	
Pekár Gyula: Az ezüsthomlokú vándor	119	Edgar Wallace világhírű detektív-regényei:		
Lőrinczi György: A boldogság császára	119	A vörös kör	136	
Sásdi Sándor: Vadludak	136	A zöld Yász	204	
Darnay: Bujdosó gyöngysor (A balatoni és bakonyi várak regénye)	204	A Polyanthe titka	136	
		A ütökzatos banda	190	
Opera-ismertető				
A legújabb és legtekélyesebb operavezető és zenéi utmutató				
Mozart: Figaro lakodalma	68	Opera-ismertető		
Bizet: Carmen	34	A legújabb és legtekélyesebb operavezető és zenéi utmutató		
Erkel: Bánk bán	34	Mozart: Figaro lakodalma	68	
Puccini: Turandot	34	Bizet: Carmen	34	
Wagner: Lohengrin	34	Erkel: Bánk bán	34	
Schidloffi: Az érvényesülés művészete	90	Puccini: Turandot	34	
A németi konyha	22	Wagner: Lohengrin	34	
Déry Tibor: Énekelnek és meghalnak	102	Schidloffi: Az érvényesülés művészete	90	

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy sző 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelég levelet csak ugy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékeve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, elöl fizetőknek 150 lej.

Utazók! BERKOVICSNE

vendéglője megnagyobbítva
Oradea, Str. Nicolai Iorga 19.
Zöldfa-u. Mersékeit árák. Kötő házikonya

T. Hölgyeim!

Tekintsék meg saját készítményű bubi, transzformatio, poschtise **parókákat**
Hat hónapos villanyos ondolás, speciális, festés és minden különlegességek eszakmában. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10.**

Intelligens uriaszony elmenze háziaszony támaszának vagy gyermek mellé. Cim "Jól varrok" jelégere a kiadóba. 1042

Uzemben levő 10 kádas ecetgyár, 170 ill. hordóval eladó. Cziron Emanuel, Dumbrăveni. — Târnava Mică. 1027

Figyelem!

A já n l o k Erdélyszerte elismert tisztán kezelt és frissen olvasztott

libazsir
és
libabört
5 kg-tól feljebb, a legolcsóbb napi árak mellett.

Friedmann M., Oradea
Nagypiac-tér 11. sz.

Szilvá-Rakyt nagyobb mennyiségben veszek. Ajánlatot kérek Braun Sanoor, Gherla. 1029

Intelligens orth, zsidó házaspárnál két jobb házból való fiu vagy leány teljes eliatásra, esetleg héber vagy talmodtanulás támogatásával elfogad. Meiszner Márkus, Oradea, Cogalniceau 61. szám

Héberül olvasó, románban periekt nevelő kererek kezdő gyerekekhez. Ajánlatok fizetési igényekkel a kiadóba „Othon” jelégen. 1043

Kiadó november 1-re Belváros legszép pontján üzlethelyiség és két szép parkettes szoba, jelenleg orvosi rendelő. — Ertekezni lzsák háztulajdonosnál volt Széchenyi-tér 39. 1040

Fiatl papirkereskedő segéd azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatokat „Papirkereskedő” jelégere a kiadóba kerünk.

Zenóra-órát ad kezdek és halálóknak szombati 1-től. — Schwartzné, Kietu Ulg., Duk Ferenc-ur 1. emelet.

Férjhezmenni, nősülni

szándékozó hölgyek, urak, fordultanak teljes bizalommal, személyesen vagy levél útján

Hajnalka

ügytelenség, diszkrediten közvetítő

Házassági osztályához,

Calea Regele Ferdinand 1., — vagy d. u. 1-3 Piata Unirii No 3

Válaszbélyeg mellékelendő

Kiadó egy parkettes nagy szoba konyhaszámálattal, gyermektelen házaspárnak, kertés villában. Erdekldők az ják le címeket a kiadóba „Koser háztartás” jelégere.

A Szatmári Zsidó Arvagondozó feleremű- és felsőruhavarrodája szakszerű vezetésére fizetés és haszonrészesedés mellett, azonnaira két első rangu vezető varrónót keres. Ajánlatok írásban v. személyesen beadandók a Szatmári Zsidó Arvagondozóhoz, Str. Corvinilor 5. 1024

Figyelem!

Értesitem igen tisztán evőim és megrendelőim, hogy Erdélyszerte előnyösen ismert cégem áthelyeztem

Nagypiac-tér 11 szám

alá. Ajánlatok tisztán kezelt és frissen elasztot

libazsirt, libabört

5 kg-tól feljebb, a legolcsóbb napi árak mellett.

FRIEDMANN M. ORADEA
Nagypiac-tér 11.

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

Ami pedig a keleti segítő hadsereget illeti, azt hiszi, hogy kelő időben erre is lehet számítani. — „Az én tervemben az a pompás — ujjong ismét visszanyert önbizalommal, hogy hazugsággal kezdődik és igazsággal végződik. Nyolc portugál hajó jelenik meg a Vörös tengeren — felfegyverkezett zsidó harcosokkal. De az ő megjelenésük megszünteti a mi chaborbeli fegyveres testvéreink kifogását, hogy nem szövetkeznek fegyvertelen, fértiatlan testvéreikkel. Elhűnik a természetellenes idegesség közöttük és közöttük. Egyesülünk. En csak előlegezem magamnak azt a szót, amit maguktól is ki fognak mondani, ha meglátják a mi bátorságukat, a mi töretlen fiatal erőnköt. És így én valósággal is a követük volnánk. Majd utólag ismerik el. És az 50.000 főből álló sereg, az én kitalálásom ép ezáltal a kitalálás által támad életre és hajóink legénységével együtt új egyesült fegyveres erőf jelenik. És ki tudja, hogy nem épen a hős Reubeni, az én ellenfelem fog-e éngesztelő kezét nyújtani ezekkel a szavakkal: Amit kívántam, de sohse reméltem elérhetni és ezért küzdöttem ellené, — azt te véghezvitte!”

Ezeket a végső fejtegetéseket már nem hallotta Molcho. A nap első sugarainak megjelenésére letérdelt Dávid előtt, néma imádsággal. Most ezt mormolja: „Áldj meg engem, Mester!”

Még mindig Mester! Dávid tiltakozni akar ez ellen a megszólítás ellen, mely az előbbi vallomások után mintha gúnyosan hangzanék, akkor hirtelen összerázkódik, mert Molcho következő szavai benső hitteletként hangzanak: „Eletem legnehezebb éjszakája volt ez. Próbára akart állítani engem, Mester. Hála neked, Unam, hogy nem engedtem a kísértéseknek...”

Reubeni sir. Nem tud az ifjú arcába nézni. Elfordított arccal helyezi fejére kezét. „Menj fiam” — súgja, mintha a körülöttük levő csendben meghallhatná valaki ezt a titkot, amelybe szegye, öröm, csalódás, szeretet keverednek úgy, hogy megreszketteti a Mestert. „Veled nem történhetik semmi rossz, Salomo Molcho. Mert ami a közeledbe kerül, az jó lesz. Így hát megáldalak. Az áldással, mely beléd jön. Menj fiam, a te hited segít rajtad.”

Megindul arrafelé, ahol szolgálja a lovakkal várakozik. A felkelő nap olyan, mint egy paiza, mely Molcho sugárzó erőnyét tükrözi és fényével szétoszlatva a ködöt, besugározza az egész világot.

21.

A hadajozó gyilkosság óta Reubeni kiűszült az udvar kegyéből. Sejtették az összefüggést.

Molcho szökése megerősítette a sejtéseket. Most már tisztán látták, hogy a marannusok nyugtalansága a szász udvarából indult ki. Molcho maradása nem sokat javított volna a helyzeten. S mégis úgy volt: Molcho belső lénye akár így, akár úgy forgatta is az ember, volt az, ami megsemmisítette Reubeni jövőbeli terveit.

Reubeni még megkísérelte, hogy hívakozzék arra a levélre, amelyben eltiltotta Molcho látogatását. De akadtak tanúk, akik látták a követ megjelenését a levél után is és tudták a titkárnak a tanítványokkal együtt töltött bizalmas összejöveteleiről. És most a titkár meg is szökött. Ezáltal megerősítve látták a zsidósághoz való visszatérésének híreit.

A király felszólította a szárt, hogy két hónapon belül hagyja el Portugáliát.

Egy kihallgatást még engedélyeztek. Ez barátságosan folyt le. Ugy látszik, hogy a király elkéseredése csak felületes volt, csak környezetét szította fel benne. A beszélgetés végén a király újból csak azt válaszolta Reubeni érveire: „Azért jöttél, hogy lerombold a birodalmamat azáltal, hogy a marannusokat visszatérítel a zsidósághoz. És mind a kezdetes óköljük, holott és eltiltottam neked”

52

A gyermekek uralkodónak annyiszor mondták ezt, hogy a végén már szilárdan hitt benne.

Mint már olyan gyakran történt, a szárnak ezúttal is sikerült a méltóságban megbántott gyermeket megnyugtanni. De akkor annak homlokán ráncok formájában egy új gondolat jelent meg. „Ha nem vagy lázadó, akkor miért engedted meg, hogy barátod, Diogo Pires, az én legfelsőbb tanácsom titkára, a test zsidó szokás szerint megrövidítse?” A király felkiáltott: „És miért nem vállod be, hogy hol rejtőzködik?”

Mindig újból ez a veszélyes barát! Reubeni belátta, hogy minden ellentmondás hiábavaló. A varázsos, szerencsétlenséget hozó név hallatára feladta a harcot. Már csak egy királyi aláírást kért magának, mely a közöttük lefolyt tárgyalások komolyságát hitelesen bizonyítsa.

„Kinek a számára szükséges ez a dokumentum?”

„Testvéremnek, József királynak és a pápa öfenségének, hogy bebizonyítsam, hogy nem az én fáradozásaimon mulott”.

Reubeni tisztán látta, hogy vissza kell térnie Rómába. A pápai udvarban okos, messzirelátó, valóban emberséges politikusok voltak, akiknek nem homályosította el a látását a portugálok szűk fanatizmusa. Ott kedvező talajt érzett a lába alatt. Újból előről kell kezdeni, Rómából kell új utakat keresni — a terv töretlenül állott szívében.

A király, valamint bátyja, Henrik, újból látni kívánták a lobogót, mely már egyszer felkeltette kíváncsiságukat. A szász büszkén elutasította őket: „Ezek a lobogók köztem és Izrael törzsei közötti szövetség jelvényei. Csak akkor fogom újból kibontani őket, amikor a mi seregünk csatasorban áll”.

„Térj át a mi hitünkre, akkor kinevezlek vezérünké” — vélte a kardinális.

A szárnak nem esett nehezére, hogy ekkora korlátottság láttára megőrizze nyugalmát. „Nem szeretnék testvéreim és Chabor vénei előtt Noé holkójához hasonlítani, akik mikor kiküldték, nem tért vissza a bárkába”.

Sötét nyugalommal tért vissza Santa-remba.

Csak mikor palotájába érkezett, amelyből most rövidesen búcsút kell vennie, akkor vesztette el nyugalmát. Kinyitotta a szekrényt, melyben a lobogók álltak. Száraz, poros levegő csapta meg, régi ruhák pusztulásának szaga. Milyen királyi és milyen pompás egy ilyen himzett selyemlobogó, ha tömegek állanak a háta megett, s milyen élettelenül és panaszosan állott most itt, hogy egyedül volt a szekrényben elhagyatva. „Lobogóim vannak, de nincs hadseregem”. Úgye sikertelensége vad fájdalommal töltötte el.

Néhány nap múlva a király követte megérkezését a kívánt okmattal. Az uralkodó udvarias szavakkal fejezte ki benne előlötti sajnálkozását, hogy Chabor országának követét, akit különben mélyen tisztelt, jelenleg nem támogathatja háborus és szövetségi terveiben, mivel a hadserege most más ügyekkel van elfoglalva.

Az okirathoz egy kíséreléssel volt csatolva: Szabad elmenetelt biztosít a követnek, kísérelésként és minden tulajdonának. Továbbá az ország elhagyásakor Tavira kikötőjében államköltségen egy jó hajót rendel szolgáltatásra és egy összegű bocsájt rendelkezésére 300 dukát arany erejéig, királyi ajándékképpen.

Mindenütt, ahol Reubeni meglehetősen elvonnult, mely lehangozottság lett urrá a falvak és községek marannusain.

Mindnyájan megérezték, hogy egy nagy reményesség semmisült meg.

Az is sejtették, hogy az inkvizíció sem fog soká várni magára. A szász csak fel-függesztette egy időre. A láng kialvóban volt.

Fordította: dr. Hamburgné Beeski Irén

Reubeni halgatva, kiismerhetetlenül lovagolt serege élén. Arca merev volt és nyugodt — egészen olyan, mint amikor megérkezett Portugáliába. És újból bőjtölt. Semmi sem változott rajta. Csak a tanítványai arca látszott kiábrándulás. És ha ez nem is lett volna annyira feltűnő, mindent elárult volna a hatóság viselkedése. Reubeni bevonulásakor egy szabad un volt minden község küldöttséggel fogadta és diszorséget kapott a király parancsára. Ugyan most is a denütt, ahol csak tartózkodott, megjelen az őrség. De inkább úgy őrizték, mint valami foglyot. Meg volt tiltva neki, hogy marannus házában töltesse az éjt, — s azt is megakadályozták a katonák, nyilván felsőbb parancsra, (mert mindenütt megismétlődött), hogy a marannusok hozzáférközhessenek.

Coruchében és Morában meg egyenesen elhatározta a lakosság, hogy agyonüti a „zsidó királyt”. Elég dolga akadt az őrségnek, hogy kiragadja a vendéget a nagyon is barátságatlan vendéglátók kezei közül.

Gyalázó iratok és gúnyképek jelentek meg. Néhány városban megtámadták a marannusokat. Néhány halott és sebesült volt az eredmény.

Bejábba néhány fiatal marannus az őrséget kijátszva, mégis közelebe férközött. A szász gyöngéd megváltozottsággal fogadta őket. Most, hogy ugys minden elvesztett, már hallgathatók szíve szavára. „Bizsak Istenben” — mondta — „meg fogjátok még énni Jeruzsálem felépülését. Ezúttal nem azért jöttem, hogy magammal vigyelek becsületes Jeruzsálembe. Sokat kell még addig harcolni és imádkozni, amíg ez az ország a mienk lesz és előírás szerint áldozhatunk. Ezúttal csak azért jöttem, hogy közöljem veletek, hogy közel van szorongatásatok vége és közeledik a segítség”.

Megható volt néhány falusi bíró viselkedése, akik Dávidot tisztelttel fogadták átutaztában és nem engedelmestek a városi hatóságok intésének, amelyek egy pillanat alatt tudtak változtatni viselkedésükön. Ezek a falusiak változatlanul barátságosak maradtak, csak egy kicsit bizalmasabbak lettek és előrukkoltak abbéli kérésükkel, hogy szeretnék látni a híres zászlót. Fájdalmasan, vonagló szájjal adta ki Reubeni embereinek az utasítást, hogy keressék ki a osomagóbból a zászlót és gőngyöjék ki. Amit megtagadott a királynak, azt megtette ezeknek az egyszerű, jó embereknek a kedvéért. A parasztoi és asszonyaik esodalkozva szorongtak a paizsokkal és különös jelekkel díszített selyemkendő körül, elismerőleg dicsérték a jó munkát. A hir gyorsan futott a szomszédos falvakba és mindenütt, ahol Reubeni végigvonult, megismétlődött ez a kérés. Végül valóssággal kínos lett neki. De mindig újra türelmesen kibontotta lobogóját. Ugy fogadta, mint egy méltó büntetést, hogy ezen a szegénytelen visszavonuláson folyton szemé elé tarták hazugságának és semmivé lett tervének a szimbólumát és közben dicsérték a művészi hűmzést és a drága aranydíszítést, ami a jóakarattá daczára is úgy hangzott, mint valami gonosz gúnyolódás.

De az ilyen barátságos fogadtatás a kivételek közé tartozott.

Nemsokára újból megtámadták őket. És a királyi védőlel semmit sem használt a rablók ellen, akik céljához közel. Taviráól nem messzire, javainak nagy részét elvették tőle.

Ahogy a partokhoz közeledtek, néhány szolgálja megszökött, mert nem akarták sorsukat az ő kétes sorsához kapcsolni. A tamítványok száma is megakadt.

Tavira városának alkádjája elutasította viselkedett. A 300 dukát arany sem érkezett meg. Elfele megbizásról senki sem akart tudni. Aztán sem Tavirában, sem Lagoában nem akadt egy megfelelő hajó megbízható legénységgel. Egy szolgál, akit Reubeni a királyhoz mecszelt, nem is tér többé vissza. Polytinos zaklatások közt telt az idő. Végül megérkezett a király levele, amely kemény szavakkal eszébe juttatta, hogy két hónap helyett máris négy hónapja húzódik az utazás. Tavíbbi tartózkodását nem engedélyezi. Így tehát Reubeni saját pénzéből bérelt egy hajót idegen emberektől, bár óvták a kapitánytól, azt mondván, hogy csalo. Nyolc napig tartott, amíg a nyomorult járművet kijavították. Ezért az utolsó Olaszországig 200 dukát aranyat előre kifizetett, ami kész zsarolás volt.

És éjjel, a hajó indulása előtt, őrség érkezett a parthoz, amely megszállt alaposággal vizsgálta, hogy mincenek-e rajta marannusok eldugva, kiknek tilos volt a kivándorlás. Ezen alkalommal a szártól és kísérelőtől minden tiltakozása ellenére elszedték fegyvereiket. Ez egész lelkéig égett a számára: Azért jöttem, hogy fegyvereket szerezzek Izraelnek, — és most ahelyett, hogy fegyvereket adna nekem a király, elveszi még azt a keveset is, ami van. Így hagyta el Portugáliát.

Rövid út után a kapitány kikötött a spanyol partokon, Almeríaban.

A szárt tüstént elfogták. Ő tudta és hiába figyelmeztette előre a kapitány, zsidónak nem volt szabad spanyol területre lépnie.

Semmit sem használt a portugál király védőlevele, sem a pápai kúria ajánlása. Reubeni fogoly lett. Tanítványai és szolgálai közben idegen hajókon megszöködtek. Egyre kevesebb számú hűséges embere maradt körülötte.

Csofátalos lett volna, ha a gazdátlanul heverő hajórakomány javarészét nem lopták volna el. Reubeni értékeiből alig maradt meg valami és nem sok hűje volt hogy a hajószemélyzet hajóstól, mindenestül megszököjék. Egy becsületes alkadj paramására azonban a vitorlát az ő házába vitték és kapitány minden jafgatása dacára sem adták vissza. Közben hír jött Granadából. Károly király megparancsolta, hogy a szárt bocsássák szabadon utjára.

Még ez sem volt elég biztosíték. Egy második kiszállás alkalmával a spanyol Cartagena partjain a nagy inkvizítor, Murcia, újból őrizetbe vette a szárt. Hiába mutatta fel a szász a királyi levelet, mely mindenütt engedélyezi a parasztlást. Inkvizíció superior mundi regibus. És valóban az inkvizíció erősebbnek bizonyult a világi uralkodónak; a szigorú vizsgálatot megejtették és Reubeni kísérelővel csak akkor bocsájtották szabadon, mikor minden kétséget kizáróan kiderült, hogy nem az egyház tagjairól van szó.

Most először érintette meg a vallástörvényeszké jages uija, figyelmeztetve a veszélyre.

KIADÓHIV Str. SZERKESZ Ejjeli ELOFIZET Egész Félévr Negye Egy hó XI évfol 1928 sz

Uj Sir Herber kori fgkorm cikket irt a azéri tartat mot, mert a Palesztinába talataiból mozgalom a nalista fogla

A világ írja Sir Her egyetlen álla mányozni, szükség, hog hessen, de n nál környeh kormányozh nál több lel jait. Jó, hog zaitsekre a nemzet a szolgáltathat A szocializ sultsága, de katonai erér hazafiság s erény. Nem van, van a gyá tenni e fejlesztésével méria fenni — mondja s hazafiság, e igazi.

A neonac mákat keres a nacionaliz nak kitöltés letű fogalom az. Se a gő ismerte a sző csak a s főképen o lenti mai fo most jut el kopromittál ban is s a herbétel ma az mind a heteti irai. litikája lett után is foly viaskodni a belül a gy zárólagossá neveztek m hazájukat o tés közeleb jaiukhoz. Na vezni magu hogy a vil észia a mű

A nacion addig tarto törvényei r erről, hogy sem tudják ket tudnák gyözöknék cionalizmus rehajtásána cionalizmus s fegyverez cionalizmus nek sémája Amióta a pei a megb lista politik müveleti b len lesz á

T ö l g y á r u t
 priat, bouiban, párizsban, friezen, rokten.
G ő z ö l t b ű k k á r u t
 Rönköt, fichtafenyőt, bükköt, kőrist exportra vásárol
 Feuerstein Kálmán, fakereskedő — Cluj, Calea Victoriei 61 szám